

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastoon kuuluvien etuuksien tilapäiseen suorittamiseen saa käyttää muun saman rahaston etuuden maksamiseen varattua määrärahaa seuraavilta momenteilta: 33.10.50, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 60 ja 33.20.52.

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Suomalaisten hyvinvointi ja elämänlaatu ovat kehittyneet hyvin kuluneen kymmenen vuoden aikana. Polarisaation ja sosiaalisen eriarvoisuuden lisääntyminen on kuitenkin riski sekä yksilöiden hyvinvoinnin, että yhteiskunnan vakauden kannalta.

Teknologian voimakas kehitys lisää mahdollisuuksia tukea terveyttä ja hyvinvointia ennaltaehkäisevästi ja antaa vaikuttavampaa hoitoa ja palveluja. Myös tietoa voidaan hyödyntää entistä enemmän sekä yksilön että yhteiskunnan tasolla. Työllisyys, terveys ja hyvinvointi sekä niitä tukevat palvelut vahvistavat kansalaisten osallisuutta ja estävät syrjäytymistä. Työn murros tuo uusia tapoja osallistua työelämään. Niiden myötä muuttuu myös sosiaaliturvan rahoituksen perusta.

Sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden ehtona on korkea työllisyysaste, terveet ja toimintakykyiset kansalaiset sekä vaikuttavat ja tarpeenmukaiset sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut ja etuudet. Sosiaali- ja terveystaloudellisten palvelujen ja etuuksien uudistaminen edellyttää ja mahdollistaa uusien toimintatapojen käyttöön ottamisen. Digitalisaation mahdollisuudet hyödyntämällä toiminta tehostuu ja palvelujen saatavuus ja saavutettavuus lisääntyvät.

Sosiaali- ja terveystaloudellisen politiikalla tuetaan työllisyysasteen nousua ja työn tuottavuutta huolehtimalla työntekijöiden terveydestä, hyvinvoinnista sekä toiminta- ja työkyvystä. Kansalaisten terveydentilan ja toimintakyvyn parantuessa sosiaali- ja terveystaloudellisten palvelujen tarve muuttuu. Sosiaali- ja terveystaloudella on myös kasvua sekä teknologian ja palvelujen kehittämisen moottori.

Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnassa sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut, eläkkeet ja muu sosiaaliturva on kyettävä tarjoamaan kaikille. Tämän hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus nojaa talouden tasapainoiseen kehitykseen, joka edellyttää talouskasvua ja rakenteellisia uudistuksia.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Hallituksen tavoitteena on nostaa Suomen talous kestävästi kasvun ja kohenevan työllisyyden uralle sekä turvata julkisten palvelujen ja sosiaaliturvan rahoitus. Hyvinvointipalvelujen ja tulonsiirtojen rahoituksen turvaamiseksi toteutetaan työn kannustavuutta ja työllistämisen houkuttelevuutta parantavat uudistukset. Sosiaali- ja terveydenhuollossa painopiste on ennaltaehkäisyssä, hoitoketjujen sujuvuudessa, henkilöstön hyvinvoinnissa ja toimivissa tietojärjestelmissä. Sosiaali- ja terveystaloudellisten palvelujen uudistamisen tavoitteena on terveyserojen kaventaminen ja kustannusten hallinta. Uudistus toteutetaan palvelujen täydellisellä horisontaalisella ja vertikaalisella integraatiolla sekä vahvistamalla järjestäjien kantokykyä.

Pääosa, kaksi kolmannesta, sosiaalilmenoista rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden sosiaaliturvamaksuin, kuntien verovaroin sekä asiakasmaksuin. Sosiaali- ja terveystaloudellisen ministeriön (STM) pääluokan osuus sosiaalilmenoista on noin viidennes. Pääluokan suurimmat menokohteet ovat eläkkeet (31 %), perhe- ja asumiskustannukset sekä toimeentulotuki (29 %), työttömyysturva (16 %) ja sairausvakuutus (16 %).

Strategiset tavoitteet hallituskaudelle

Hyvinvointi ja terveys -painopistealueen kymmenen vuoden tavoitteen mukaisesti suomalaiset voivat paremmin ja kokevat pärjäävänsä erilaisissa elämäntilanteissa. Jokainen ihminen kokee voivansa vaikuttaa, tehdä valintoja ja ottaa

vastuuta. Sosiaali- ja terveydenhuollossa painopiste on ennaltaehkäisyssä, hoitoketjut ovat sujuvia, henkilöstö voi hyvin ja tietojärjestelmät toimivat. Uudistuksen myötä yhteisillä varoilla saadaan enemmän terveyttä ja hyvinvointia.

Tavoitteet 2017—2020 (suluissa viittaus seurantaindikaattoreihin):

- Terveyden edistäminen ja varhainen tuki ovat vahvistuneet poikkihallinnollisesti päätöksenteossa, palveluissa ja työelämässä lainsäädäntömuutoksilla sekä paremmalla toimeenpanolla. Terveys- ja hyvinvointierot ovat kaventuneet (Elintapojen kehitys)
- Eri-ikäisten ihmisten vastuuta omasta terveydentilasta sekä elämäntavoista on tuettu. Julkinen palvelulupaus on määritelty yhteiskunnan taloudellisen kantokyvyn puitteissa. Ihmisten erilaisissa elämäntilanteissa toimivia valintoja on mahdollistettu enemmän (Elintapojen kehitys)
- Lasten ja perheiden hyvinvointi ja omat voimavarat ovat vahvistuneet (Lapsiperheiden ennaltaehkäisevät palvelut)
- Ikääntyneiden ihmisten kotiin saatavia palveluja on painotettu. Omaishoitoa on vahvistettu (Ikääntyneiden palvelujen rakenne)
- Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on parantanut peruspalveluja ja tietojärjestelmiä (Sosiaali- ja terveystalouden kustannukset, Sosiaali- ja terveystalouden odotusajat)
- Sosiaaliturvaa on uudistettu osallistavaksi ja työhön kannustavaksi (Osatyökykyisten tukeminen työmarkkinoille)
- Järjestötyö ja vapaaehtoistoiminta ovat helpottuneet ja yhteisöllisyys lisääntynyt normeja purkamalla (Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan avustukset).

Sosiaali- ja terveysministeriö edistää näiden strategisten tavoitteiden toteutumista vuosina 2017—2020 poikkihallinnollisessa yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa. STM:n päivitetyn strategian myötä STM jatkaa hyvinvointi ja terveys –painopistealueeseen liittyvien tavoitteiden edistämistä myös kohti vuotta 2030, uudistaen toimeenpanon keinovalikoimaansa tulevan hallitusohjelman mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi suunnitelmallisesti hallituksen tasa-arvopolitiikkaa, edistää sukupuolten tasa-arvoa ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista kaikessa valtioneuvoston valmistelussa ja päätöksenteossa. Valtavirtaistamista valtioneuvostossa vahvistetaan ministeriöittäin räätälöidyn tuen avulla. Sukupuolinäkökulma sisällytetään merkittäviin hankkeisiin kuten sote-uudistukseen. Sote-uudistuksella on erilaisia vaikutuksia miehiin ja naisiin palvelujen käyttäjinä ja niiden tuottajina samoin kuin työntekijöinä tai päättäjinä. Palvelujen käyttäjinä erot ilmenevät mm. siinä, että miehet käyttävät terveystalouden palveluja naisia vähemmän ja sukupuolten välillä on eroja hyvinvoinnissa, sairastavuudessa ja sosiaalisessa osallisuudessa. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö on huomattavan naisvaltainen ala, joten tämän alan työmarkkinoilla tapahtuvat työuraa tai työehtoja kuten palkkausta koskevat muutokset voivat olla merkittäviä sukupuolten tasa-arvon kannalta. Tasa-arvonäkökulmasta huomionarvoisia uudistuksia ovat myös takuueläkkeen ja vähimmäismääräisten päivärahojen korotukset. Kolmikantaisen samapalkkaisuusohjelman toteutus työmarkkinaosapuolten kanssa jatkuu.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteuttaa soveltuvin osin lakia alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista (7/2014) sekä lakia alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta (8/2014). Euroopan unionin rakennerahastovarojen kohdentamisessa neuvotellaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valtakunnallisiin hankkeisiin tulevat voimavarat vastuuministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteuttaa Kestävän kehityksen Agenda 2030 -selontekoa osaltaan edistämällä painopistealueen 2 - Yhdenvertainen, tasa-arvoinen ja osaava Suomi - toimenpiteiden toteutusta. Vuonna 2019 painottuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, eriarvoisuuden vähentäminen, osatyökykyisten työllistymisen ja työssä pysymisen edistäminen, iäkkäiden toimintakyvyn vahvistaminen ja palvelujen turvaaminen sekä sukupuolten tasa-arvon edistäminen. Näitä tavoitteita toteutetaan erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen (sote) uudistuksen valmistelussa ja hyvinvointi ja terveys kärkihankkeissa sekä korottamalla takuueläkettä ja vähimmäismääräisiä päivärahoja.

Seurantaindikaattori 2014—2019

	2014 toteutuma	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 arvio
Elintapojen kehitys						
% ikäryhmästä						
— Aikuisten ylipaino	54	54	54	57	57	57
— Aikuisten humalajuominen	12	11	13	12	11	11
— Liikuntaa harrastamattomat aikuiset	23	26	23	22	22	21
— Psykkisesti merkittävästi kuormittuneet aikuiset	13	13	14	10	12	10
— Ylipainoiset nuoret	..	15,5	..	18,9	18,9	18,9
— Tosi humalaan vähintään kuukausittain juovat nuoret	..	9,9	..	10,2	10	10
— Vähän liikuntaa harrastavat nuoret	..	22,4	..	23,7	23,2	23,2
Lapsiperheiden ennaltaehkäisevät palvelut						
Perheitä/käyntejä vuoden aikana						
— Lastensuojelun tehostettu perhetyö (perheitä)	..	8 939	9 396	9 400*	9 500	9 500
— SHL:n mukainen perhetyö (perheitä)	..	10 707	13 125	13 200*	13 200	13 200
— Lastensuojelun kodin- ja lastenhoitopalvelut (perheitä)	2 586	2 500*	2 500	2 500
— SHL:n mukaiset kodin- ja lastenhoitopalvelut (perheitä)	..	9 645	10 729	10 900*	10 900	10 900
— Erityisen tuen tarpeen mukaiset käynnit äitiys- tai lastenneuvolassa tai koulu- tai opiskeluterveydenhuollossa	..	14 183	25 858 ¹⁾	39 880	41 000	41 000
Ikääntyneiden palvelujen rakenne						
% 80 vuotta täyttäneistä						
— Omaishoidon tuen 80 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana	5,5	5,7	5,8	5,8*	5,9*	5,9*
— Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 80 vuotta täyttäneet asiakkaat	16,5	16,4	16,2	16,5*	16,8*	17,0*
— Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 80 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12.	9,8	10,3	10,7	10,5*	10,5*	10,5*
— Vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa olevat 80 vuotta täyttäneet 31.12.	3,9	3,0	2,5	2,0*	1,7*	1,5*
Sosiaali- ja terveystalouden kustannukset						
€/asukas						
— Käyttökustannukset (defl.)	3 664	3 636	3 716	3 800*	3 850*	3 900*
Sosiaali- ja terveystalouden odotusajat						
% asiakkaista						

	2014 toteutuma	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 arvio
— Lastensuojelun selvitystä yli 3 kk odottaneet	10,1	5,7	5,6	7,1	6,8	6,8
— Perusterveydenhuollossa lääkärille yli 7 päivää odottaneet	55	52	59	58
— Perusterveydenhuollossa hoitajalle yli 3 päivää odottaneet	47	33	39	35	35	35
— Erikoissairaanhoidossa yli 90 vuorokautta odottaneet	13,6	14,5	14,4	13,3	13,3	13,3
Osatyökykyisten tukeminen työmarkkinoille						
Lkm						
— Kelan kuntoutusrahan saajat	56 731	57 292	49 187	40 735	36 600	37 000
— Työeläkekuntoutuksen ajalta kuntoutusrahaa saaneet	8 479	9 210	10 171	11 095	12 100	13 100
— Osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet	4 842	4 837	5 245	5 605	5 900	6 200
— Kokoaikaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet	16 405	16 360	16 313	16 000*	15 700	15 300
Järjestö- ja vapaaehtoistoiminta						
— Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen, milj. euroa	308,0	309,3	315,3	321,1	358,0	361,6

1) Vuosittaiset muutokset ovat suuria ja eikä sen syytä tarkkaan tiedetä. Taustalla voi olla palveluiden tarpeen kasvu tai kuntien halu panostaa näihin palveluihin, mutta myös uuteen tilastojärjestelmään tai kirjaamiseen liittyvät syyt.

*(arvio)

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2017—2019

	v. 2017 tilinpäätös 1000 €	v. 2018 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2019 esitys 1000 €	Muutos 2018—2019	
				1000 €	%
01. Hallinto	91 793	91 134	94 564	3 430	4
01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 200	31 004	32 161	1 157	4
04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	563	550	547	-3	-1
05. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	-221	1 106	601	-505	-46
06. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 605	16 878	18 793	1 915	11

	v. 2017 tilinpäätös 1000 €	v. 2018 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2019 esitys 1000 €	Muutos 2018—2019	
				1000 €	%
07. Sosiaaliturva-asioiden muutok- senhakulautakunnan toimintame- not (siirtomääräraha 3 v)	8 818	7 992	8 588	596	7
25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastieto- järjestelmät (siirtomääräraha 3 v)	13 330	11 000	9 000	-2 000	-18
29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	17 790	18 729	18 929	200	1
66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksusuudet (siirtomääräraha 2 v)	3 707	3 875	5 945	2 070	53
02. Valvonta	57 093	62 179	65 820	3 641	6
03. Säteilyturvakeskuksen toiminta- menot (siirtomääräraha 2 v)	12 438	12 213	11 562	-651	-5
05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	10 762	10 836	12 298	1 462	13
06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittä- miskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 080	4 811	3 522	-1 289	-27
07. Työsuojelun aluehallintoviran- omaisten toimintamenot (siirto- määräraha 2 v)	24 308	24 072	24 811	739	3
08. Sosiaali- ja terveydenhuollon tie- tojen käyttöä hallinnoivan lupavi- ranomaisen toimintamenot (siirto- määräraha 2 v)	—	—	3 380	3 380	0
20. Oikeuslääketieteellisen kuole- mansyyntä selvittämisen menot (ar- viomääräraha)	7 505	10 247	10 247	—	0
03. Tutkimus- ja kehittämistoimin- ta	135 906	140 203	88 144	-52 059	-37
04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitok- sen toimintamenot (siirtomäärära- ha 2 v)	49 622	52 479	51 840	-639	-1
25. Kansallinen genomikeskus, kan- sallinen syöpäkeskus ja lääkeke- hityskeskus (siirtomääräraha 3 v)	5 800	7 400	8 700	1 300	18
(31.) Hyvinvoinnin ja terveyden edistä- minen (siirtomääräraha 3 v)	49 690	50 500	—	-50 500	-100
50. Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin (siirtomääräraha 2 v)	23 222	23 222	23 222	—	0
63. Eräät erityishankkeet (siirtomää- räraha 3 v)	7 572	6 602	4 382	-2 220	-34

	v. 2017 tilinpäätös 1000 €	v. 2018 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2019 esitys 1000 €	Muutos 2018—2019	
				1000 €	%
10. Perhe- ja asumiskustannusten taseus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut	3 997 132	4 297 350	4 411 600	114 250	3
50. Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen adoptioon (arviomääräraha)	8 764	11 750	11 500	-250	-2
51. Lapsilisät (arviomääräraha)	1 360 500	1 369 900	1 369 900	—	0
52. Eräät valtion korvattavat perheetuudet (arviomääräraha)	2 242	3 800	3 800	—	0
53. Sotilasavustus (arviomääräraha)	16 500	17 600	17 600	—	0
54. Asumistuki (arviomääräraha)	1 266 400	1 486 500	1 567 800	81 300	5
55. Elatustuki (arviomääräraha)	204 874	214 600	216 400	1 800	1
56. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut (arviomääräraha)	45 475	49 400	50 700	1 300	3
57. Perustoimeentulotuki (arviomääräraha)	760 630	818 800	785 900	-32 900	-4
60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)	331 747	325 000	388 000	63 000	19
20. Työttömyysturva	2 667 345	2 667 570	2 358 490	-309 080	-12
31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)	20 096	26 840	26 840	—	0
50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	983 911	1 005 200	816 000	-189 200	-19
(51.) Valtionosuus peruspäivärahasta (arviomääräraha)	95 357	42 400	—	-42 400	-100
52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)	1 495 981	1 563 300	1 511 900	-51 400	-3
55. Valtionosuudet Työllisyysrahastolle (arviomääräraha)	53 000	3 730	3 750	20	1
(56.) Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	19 000	26 100	—	-26 100	-100
30. Sairausvakuutus	1 942 157	2 119 990	2 373 500	253 510	12
60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	1 942 157	2 119 990	2 373 500	253 510	12
40. Eläkkeet	4 468 288	4 590 800	4 645 088	54 288	1
50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)	57 900	61 000	63 271	2 271	4
51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	662 200	685 300	714 200	28 900	4

	v. 2017 tilinpäätös 1000 €	v. 2018 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2019 esitys 1000 €	Muutos 2018—2019	
				1000 €	%
52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	192 849	239 000	279 000	40 000	17
53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)	10 048	10 000	11 500	1 500	15
54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)	13 407	15 000	14 517	-483	-3
60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)	3 531 883	3 580 500	3 562 600	-17 900	0
50. Veteraanien tukeminen	220 881	190 246	179 181	-11 065	-6
30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	649	1 250	1 250	—	0
50. Rintamalisät (arviomääräraha)	15 469	12 600	9 500	-3 100	-25
51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)	88 179	88 000	85 378	-2 622	-3
52. Valtion korvaus sota- ja sotilasinvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	57 000	40 000	38 000	-2 000	-5
53. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	3 100	3 100	3 100	—	0
54. Rintama-avustus eräille ulkomalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)	50	100	45	-55	-55
55. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	3 500	3 500	3 500	—	0
56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	49 325	41 688	38 400	-3 288	-8
57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	3 608	8	8	—	0
60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto	181 270	294 116	201 316	-92 800	-32
30. Valtion korvaus terveydenhuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	500	500	500	—	0
31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämissuunnitelma ja eräät muut menot (siirtomääräraha 3 v)	400	500	250	-250	-50

	v. 2017 tilinpäätös 1000 €	v. 2018 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2019 esitys 1000 €	Muutos 2018—2019	
				1000 €	%
32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)	20 000	21 000	21 000	—	0
33. Valtion korvaus sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen (arviomääräraha)	94 925	94 700	96 000	1 300	1
34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	12 115	15 200	15 200	—	0
35. Valtion rahoitus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuoltoon (siirtomääräraha 2 v)	—	—	3 000	3 000	0
36. Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)	480	480	480	—	0
37. Valtion korvaus kunnille laitto- masti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)	—	5 346	5 346	—	0
38. Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	30 000	100 000	1 000	-99 000	-99
40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 3 v)	—	28 990	28 990	—	0
52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)	13 550	17 550	19 550	2 000	11
63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)	3 000	3 000	3 000	—	0
64. Valtion korvaus rikosasioiden sovitte- lun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	6 300	6 850	7 000	150	2
70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen	34 478	34 648	40 808	6 160	18
20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	26 990	27 390	32 780	5 390	20
21. Terveystalvonta (siirtomääräraha 2 v)	750	680	650	-30	-4
22. Tartuntatauti- en talvonta (siirtomääräraha 2 v)	580	550	550	—	0

	v. 2017 tilinpäätös 1000 €	v. 2018 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2019 esitys 1000 €	Muutos 2018—2019	
				1000 €	%
50. Terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 330	2 200	3 000	800	36
51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	2 900	2 900	2 900	—	0
52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	928	928	928	—	0
80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta	164 672	162 974	151 990	-10 984	-7
40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)	143 682	144 534	134 700	-9 834	-7
41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	2 550	2 050	1 900	-150	-7
42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	300	250	250	—	0
50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (siirtomääräraha 2 v)	18 140	16 140	15 140	-1 000	-6
90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen	323 100	357 975	361 850	3 875	1
50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)	323 100	357 975	361 850	3 875	1
Yhteensä	14 284 114	15 009 185	14 972 351	-36 834	0
Henkilöstön kokonaismäärä ¹⁾	3 641	3 656	3 645		

¹⁾ Htv-määrä ei sisällä Työterveyslaitoksen osuutta. Vuonna 2019 maksullisen toiminnan osuus on 1 711 henkilötyövuotta ja yhteisrahoitteisen toiminnan osuus 237 henkilötyövuotta.

01. Hallinto

Selvitysosa: Luvun menot koostuvat sosiaali- ja terveysministeriön, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten valtion mielisairaaloiden, lastensuojeluyksiköiden ja vanhikterveydenhuollon yksikön toimintamenoista sekä eräistä muista menoista.

Pääluokkaperusteluissa on esitetty sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan toimintapoliittiset tavoitteet. Lähtökohtana on poliittisen tason ohjaus, joka on linjattu hallitusohjelmassa.

Sosiaali- ja terveysministeriö johtaa ja ohjaa sosiaaliturvan ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Ministeriö määrittelee sosiaali- ja terveyspolitiikan suuntaviivat, valmis-

telee keskeiset uudistukset ja ohjaa niiden toteuttamista ja yhteensovittamista. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan tavoitteena on tuottaa asiakkailleen kohtuullisessa ajassa oikeat, perustellut ja yhdenmukaiset päätökset. Valtion mielisairaalat tuottavat valtakunnallisia oikeuspsykiatrian erikoisalan hoito- ja tutkimuspalveluja. Valtion lastensuojeluyksiköiden tehtävänä on lastensuojelulain mukainen avo-, sijais- ja jälkihuolto. Vankiterveydenhuollon yksikön tehtävänä on vastaavasti vankien terveydenhuollon järjestäminen.

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 32 161 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan järjestämiseen
- 2) lääkinnällisen pelastustoimen ja poikkeusolojen valmiudesta sekä näihin liittyvien laitteiden ja kalusteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 4) tasa-arvon tietopalvelun ylläpitoon liittyviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö toimeenpanee hallitusohjelman ja ministeriön strategisten linjausten tavoitteet käyttäen apuna virastojen ja laitosten asiantuntemusta tulossopimuksissa sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvio perustuu maksullisen toiminnan osalta osittain nettobudjetointiin. Toimintamomentille tuloutettavat tulot ovat valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisia tuloja lääkkeiden hintalautakunnan maksullisista suoritteista ja tuloja työsuojeluhallinnon maksullisista suoritteista sekä arpajaislain (1047/2001) 22 §:n mukaisia korvauksia Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toiminnasta aiheutuvista kustannuksista. Sosiaali- ja terveysministeriölle arpajaisten toimeenpanosta aiheutuvien haittojen seurannasta ja tutkimuksesta sekä ehkäisyn ja hoidon kehittämisestä aiheutuvat kustannukset peritään Veikkaus Oy:ltä arpajaislain ja asetuksen (500/2017) mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut toiminnalleen seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2019:

Toiminnallinen tehokkuus

— jatkokehitetään laskentatointia, kustannuslaskentaa ja muuta seurantaa Kieku-tietojärjestelmän puitteissa yhteistyössä muiden hallinnonalojen kanssa

— maksullisen toiminnan, joka on suhteellisen vähäistä, tavoitteena on julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus ja liiketaloudellisten suoritteiden osalta kannattavuus.

Tuotokset ja laadunhallinta

— toteutetaan ja seurataan ministeriön vastuulla olevia hallitusohjelman kärkihankkeita ja muita hankkeita, kuten mm. Kansallisten sähköisten tietojärjestelmien kehittämishankkeita (Kanta ja Kansa)

— valmistellaan ja toimeenpannaan sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistuksen järjestämistä, rahoitusta, kehittämistä ja valvontaa koskevaa uudistusta

— lisätään tutkimus- ja kehittämislaitosten yhteistyötä

— jatketaan tasa-arvon valtavirtaistamista

— vahvistetaan lainsäädännön vaikutusten arviointia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

— sosiaali- ja terveysministeriön henkilöstön ja henkilöstörakenteen kehittämistä jatketaan ministeriön tuottavuuden kehittämiseksi asetetut tavoitteet ja toimintamenojen supistuminen huomioon ottaen siten, että ministeriön ydintehtävissä tarvittavat voimavarat ja osaaminen varmistetaan.

Viraston tulosalueittaiset menot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Ministeriön johto	665	668	693
Johdon tuki	4 562	2 428	2 518
Kansainvälisten asioiden yksikkö		2 155	2 235
Viestintä	1 390	1 397	1 449
Hallinto	2 826	2 839	2 945
Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausosasto	1 714	1 722	1 786
Sosiaaliturva- ja vakuutusosasto	3 155	3 168	3 287
Hyvinvointi- ja palveluosasto	11 833	11 886	12 330
Työ- ja tasa-arvo-osasto	4 720	4 741	4 918
Yhteensä	30 865	31 004	32 161

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Bruttomenot	37 559	36 270	38 711
Bruttotulot	6 694	6 700	6 550
Nettomenot	30 865	31 004	32 161
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 474		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	8 809		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansalaisen sähköinen osallistumisympäristö (siirto momentille 25.01.01) palautus	20
Raamisopimuksen koulutusmäärärahojen poistamisen palautus	90
STEA:n siirtymisen STM:ään menojen tarkentuminen	-225
Säästöjen VNHY -osuuden palautus momentilta 23.01.01	52
Tukholman edustuston erityisasiantuntijan viran lakkauttaminen (siirto momentilta 24.01.01)	75
TUKIJA:n perustaminen ministeriöön	400
Valtion lupa- ja valvontaviraston ylimmän johdon rekrytoinnit	100
Valtion vahinkokorvaustoiminnan keskittäminen (siirto momentille 28.50.50) palautus	4
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-21
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-11
Lomarahojen alentaminen (Kiky)	-8
Palkkaliukumasäästö	-5
Palkkausten tarkistukset	721

Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-7
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-194
Toimintameno säästö (HO 2015)	-40
Työajan pidentäminen (Kiky)	-6
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-71
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	244
Tasomuutos	39
Yhteensä	1 157

2019 talousarvio	32 161 000
2018 talousarvio	31 004 000
2017 tilinpäätös	31 200 000

04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 547 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tieteellisestä tutkimustyöstä ja yliopisto-opetuksesta aiheutuneiden menojen sekä muiden toimintamenojen maksamiseen
- 2) vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) maatalousavustuksia vastaavien menojen maksamiseen
- 4) sairaaloiden yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Valtion mielisairaaloiden menot katetaan pääasiassa kuntien maksamilla korvauksilla. Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien liiketaloudellisten perusteiden mukaisesti. Asiakasmaksut peritään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) mukaisesti.

Valtion mielisairaaloille asetettavat tulostavoitteet määritellään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja mielisairaaloiden välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2019.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Sairaaloiden toiminnassa painottuu oikeuspsykiatrisen erityisosaaminen ja hoitotoimintaa tukevaa tieteellistä tutkimustyötä tehdään ja hyödynnetään jatkuvasti. Hoidon laatuun ja hoidon tulosten seurantaan kiinnitetään edelleen huomiota terapeuttisia valmiuksia lisäämällä. Hoitoa kehitetään siten, että pakkotoimia tarvittaisiin mahdollisimman vähän. Lisäksi parannetaan toiminnan mittausmenetelmiä ja seurantajärjestelmiä.

Toiminnan tuottavuutta parannetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksia vastaavaa moniammatillista työskentelyä sekä työjohtoa. Valtion mielisairaalat toimivat tehokkaasti ja taloudellisesti huolehtien samalla toimintansa laadun kehittämisestä. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion mielisairaaloiden rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2017		2018		2019	
	toteutuma	htv	arvio	htv	arvio	htv
Toimintamääräraha	563	0	550	0	547	0
Liiketaloudelliset suoritteet	55 705	805	58 480	802	60 540	822
Ulkopuolinen rahoitus yhteensä	423	10	430	9	430	5
Yhteensä	56 691	815	59 460	811	61 517	827

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017	2018	2019
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	57 285	60 010	62 064
Bruttotulot	56 691	59 460	61 517
Nettomenot	594	550	547
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	541		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	509		

Mielisairaaloiden tuottavuuden (laskutettujen hoito- ja mielentilatutkimuspäivien määrä/henkilötyövuodet) kehitys

	2017	2018	2019
	toteutuma	arvio	arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	195,39	196,02	196,02
Niuvanniemen alaikäisten hoitoyksikkö	107,36	95,86	95,86
Vanhan Vaasan aikuisosastot	187,50	182,11	182,11

Mielisairaaloiden taloudellisuuden (kokonaiskustannukset/laskutetut hoito- ja mielentilatutkimuspäivät) arvioitu kehitys

	2017	2018	2019
	toteutuma	arvio	arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	350,58	359,88	359,88
Niuvanniemen alaikäisten hoitoyksikkö	827,32	881,15	881,15
Vanhan Vaasan aikuisosastot	377,90	396,03	396,03

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2017	2018	2019
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	55 204	58 567	60 624
— muut tuotot	1 487	893	961
Tuotot yhteensä	56 691	59 460	61 585

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	56 964	59 159	61 219
— osuus yhteiskustannuksista	321	301	298
Kustannukset yhteensä	57 285	59 460	61 517
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Mielisairaaloiden arvioidaan tuottavan asiakkailleen mm. seuraavat suoritteet

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 arvio
Hoitopotilaiden hoitovuorokausia (aik.os)	142 602	143 455	143 455
Mielentilatutkimushoitovuorokausia (aik.os.)	3 729	4 079	4 079
Mielentilatutkimuksia (aik.os.)	56	68	68
Alaikäisten hoitoyksikön hoitopäiviä	4 647	4 563	4 563
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimusvuorokausia	56	110	110
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimuksia	1	2	2

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön uudistumista ja työkykyä tuetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksiin entistä paremmin sopivia hoitomenettelyjä sekä tehostamalla työnohjausjärjestelmää ja työhyvinvointiohjelmiä. Tavoitteena on vähentää sairauspäiviä ja parantaa työterveysindeksiä. Henkilöstön kehittämisessä voimavaroja suunnataan henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan perustuvaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen, jonka keskeisiä teemoja ovat muun muassa psykologisten valmiuksien koulutukset, biologiset ja farmakologiset koulutukset sekä pakkokeinojen vähentämiseen tähtäävä koulutus. Koulutuksen rahoitus tulee pääosin maksullisen toiminnan tuotoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Toimintamenojen tuottavuussäästö	-3
Yhteensä	-3
2019 talousarvio	547 000
2018 talousarvio	550 000
2017 tilinpäätös	563 000

05. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 601 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) koulukotien sekä vankilan perheosaston sisällölliseen kehittämiseen, toiminnan tukemiseen ja toimintaympäristön kehittämiseen

2) oppilashoitopaikka- ja koulupaikkakysynnän sekä vankilan perheosaston paikkakysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen

- 3) alueellisten ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen kehittämiseen
- 4) koulukotien ja vankilan perheosaston yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 5) koulukotioppilaille tarkoitetun kuukausirahan ja heidän vanhemmilleen tarkoitetun ateriakorvauksen maksamiseen
- 6) koulukotien toimitilojen kehittämiseen.

Selvitysosa: Valtion koulukotien menot katetaan pääasiassa kuntien maksamilla korvauksilla. Koulukodeissa annettavan perusopetuksen ja muun opetustoimen piiriin kuuluvan toiminnan rahoitukseen sovelletaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) säädöksiä. Rahoitusjärjestelmä perustuu laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa ennalta seuraavaa vuotta varten. Oppilaille ja heidän vanhemmilleen maksettavat korvaukset perustuvat lastensuojelulakiin (417/2007) ja sosiaalihuoltolakiin (1301/2014).

Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämin liikeloudellisin perustein.

Valtion koulukodeille asetettavat tavoitteet määritellään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja koulukotien välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2019.

Vaikuttavuus

Valtion koulukotitoiminnan vaikuttavuutta lisätään hallinnollisen rakenteen konserninomaisuutta kehittämällä sekä uudistamalla palvelujen tuottamisen toiminnallisia ja fyysisiä rakenteita. Päihdeongelmista sekä mielenterveyden häiriöistä kärsivien lasten ja nuorten auttamiseen kiinnitetään entistä enemmän huomiota koulukotitoiminnan kehittämässä, mm. henkilöstön koulutuksen avulla. Koulukotien tutkimus- ja kehittämistyö ohjaa ja todentaa toiminnan vaikuttavuuden arviointia. Tutkimus- ja kehittämishankkeista saaduilla tiedoilla vaikutetaan lastensuojelun kehittämiseen niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Toiminnan laatua ja laatuajattelua kehitetään hyödyntäen sähköistä laadunhallintajärjestelmää sekä asiakasjärjestelmään sisältyvää vaikuttavuusmittaria. Vankilan perheosastolla turvataan sijoitettujen lasten mahdollisuus turvallisiin varhaiseen vuorovaikutuksen kokemuksiin sekä hyvään hoitoon ja huolenpitoon. Perheosaston työn vaikuttavuutta seurataan ja toimintaa kehitetään palvelujen ostajien eli kuntien muuttuvia tarpeita vastaavaksi.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Koulukodit toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranevat. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion koulukotien rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2017		2018		2019	
	toteutuma	htv	varsinainen talousarvio	htv	esitys	htv
Toimintamääräraha	1 011	0	1 106	0	601	0
Liikeloudelliset suoritteet (sisältää opetushallituksen rahoitusosuuden)	20 308	307	20 332	296	21 577	296
Yhteensä	21 319	307	21 438	296	22 178	296

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Bruttomenot	21 319	22 588	22 178
Bruttotulot	21 921	21 482	21 577
Nettomenot	-602	1 106	601
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	630		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1011		

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ulkopuolisena rahoituksena saatavat maatalousavustukset.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	19 446	18 901	18 901
— muut tuotot	2 475	2 676	2 676
Tuotot yhteensä	21 921	21 577	21 577
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	1 340	1 367	1 367
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	19 443	20 182	20 182
— osuus yhteiskustannuksista	1 400	1 376	1 376
Kustannukset yhteensä	20 844	21 558	21 558
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 077	19	19
Kustannusvastaavuus, %	105	100	100

Koulukotien maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan 100 % niiden kustannuksista. Koulukotien arvioidaan tuottavan maksullisina palveluina muun muassa seuraavat palvelut asiakkailleen:

Eräitä koulukotien maksullisen toiminnan asiakassuoritteita

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 arvio
Hoitovuorokausi	34 870	34 431	34 431
Hoitovuorokausi erityisessä huolenpidossa	6 320	7 654	7 654
Koulupäivä	20 490	21 689	21 689
Jälkihuoltovuorokausi	6 298	2 920	2 920
Vankilan perheosasto	2 254	2 254	2 254

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön jaksamista vahvistetaan säännöllisellä työnohjauksella ja tukemalla koulutukseen hakeutumista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtion koulukotien toimitilojen kehittämisen määräraha 2015-2018 päättymisen huomioiminen	-500
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-5
Yhteensä	-505

2019 talousarvio	601 000
2018 talousarvio	1 106 000
2017 tilinpäätös	-220 525

06. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 18 793 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) vankiterveydenhuollon palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) ostopalveluna hankittavien vankien terveydenhoidon palvelujen maksamiseen
- 3) vankiterveydenhuollon yleishallinnosta (sisältäen talous-, henkilöstö- ja tietohallinto sekä tukipalvelut) ja ohjauksesta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 4) vankiterveydenhuollon ja sen toimintaympäristön kehittämiseen
- 5) tieteellisestä tutkimustyöstä aiheutuneiden menojen maksamiseen
- 6) alueellisten ja kansainvälisten yhteistyöverkoston kehittämiseen.

Selvitysosa: Vankiterveydenhuollon yksikkö on siirtynyt 1.1.2016 lukien sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Rikosseuraamuslaitos säilyy hallinnonalasiirron jälkeen vankiterveydenhuollon tilojen vuokralaisena ja vastaa myös jatkossa niiden kustannuksista. Vankiterveydenhuollon yksikön tuloina otetaan huomioon sen maksullisesta palvelutoiminnasta saatavat tulot sekä yhteistoiminnasta virastojen, laitosten ja talousarvion ulkopuolisten osapuolien kanssa saatavat tulot.

Vaikuttavuus

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on käynnistänyt hallinnon siirron jälkeen vankiterveydenhuollon kehittämissuunnitelman, jolla mm. pyritään lisäämään entisestään vankien saamien terveyspalvelujen vaikuttavuutta ja laatua, tiivistämään yhteistyötä vankiloiden psykologien, sosiaali- ja päihdetyön tekijöiden kanssa sekä varmistamaan hoidon jatkuvuus vangin vapautumisen jälkeen.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018	2019 esitys
		varsinainen talousarvio	
Bruttomenot	16 772	17 077	18 992
Bruttotulot	167	199	199
Nettomenot	16 605	16 878	18 793

Siirtyvät erät

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	-		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	-		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015) (kohdennuksen siirto momentilta 25.40.01)			-14
Kirjanpidon keskittäminen -säästö (HO 2015) (kohdennuksen siirto momentilta 25.40.01)			-7
Ulkopuolisten terveystalouksien, lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden kasvaneiden kustannusten kattamiseksi.			1 500
Vankiterveydenhuollon kustannusten kattaminen 2018 (siirto momentilta 33.60.31), peruttu			-150
Vankiterveydenhuollon kustannusten kattaminen 2019 (siirto momentilta 33.60.31)			150
Lomarahojen alentaminen (Kiky)			-4
Palkkaliukumasäästö			-40
Palkkausten tarkistukset			372
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)			-3
Työajan pidentäminen (Kiky)			-3
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)			-34
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen			137
Tasomuutos			11
Yhteensä			1 915

2019 talousarvio	18 793 000
2018 talousarvio	16 878 000
2017 tilinpäätös	16 605 000

07. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 588 000 euroa.

Selvitysosa:

Vaikuttavuus

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta aloitti toimintansa 1.1.2018 lukien. Uusi virasto muodostettiin yhdistämällä Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan ja siitä muodostettiin oma kirjanpitoyksikkö.

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta on sosiaalivakuutuksen erikoistuomioistuimeen rinnastettava muutoksenhakuelin, joka toimii toimialansa ensimmäisenä muutoksenhakuasteena kaikissa kansaneläkeasioissa ja Kansaneläkelaitoksen käsittelemässä kuntoutusasioissa ja yleistä asumistukea, eläkkeen saajan asumistukea, lapsilisiä, lasten kotihoidon tukea ja yksityisen hoidon tukea, elatustukea, sotilasavustusta, äitiysavustusta, sairausvakuutusta, takuueläkettä, vammaisten tulkkauksipalvelua, ansiopäivärahaa, peruspäivärahaa, työmarkkinatukea, vuorottelukorvausta, työttömyyskassan jäsenyyttä, aikuiskoulutustukea, ammattitutkintostipendiä, palkkaturvaa, työnantajan omavastuumaksua ja työttömyysvakuutusmaksun perintää koskevissa asioissa. Lisäksi muutoksenhakulautakunnassa käsitellään lainvoimaisten päätösten poistamista koskevat hakemukset samoissa asiaryhmissä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2019 arvio
Tuottavuus ja taloudellisuus	
Päätöksen hinta (euroa/ratkaisu)	200
Työn tuottavuus (ratkaisu/htv)	404
Tulokset ja laadunhallinta	
Vireille tulleet valitusasiat	40 000
Ratkaistut asiat	42 000
Valitusten käsittelyaika (kk)	8,0

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kohtuullisen käsittelyajan turvaaminen	500
Käsittelymäärien kasvun oikaisu aikaisimmilta vuosilta	-300
Ruuhkan purkua, uusien toimitilojen ja oman tiliviraston johdosta johtuva lisämäärärahatarve	281
Palkkaliukumasäästö	1
Palkkausten tarkistukset	188
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-2
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-33
Toimintamenojen säästö (HO 2015)	-70
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-19
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	50
Vuokramenojen indeksikorotus	6
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-6
Yhteensä	596

2019 talousarvio	8 588 000
2018 talousarvio	7 992 000
2017 tilinpäätös	8 818 000

25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 9 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten sähköisten tietojärjestelmien (Kanta, sisältäen sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät) strategiseen suunnitteluun sekä operatiiviseen suunnitteluun ja ohjaukseen (STM, THL)

2) Kantaan liittyvien kansallisten määrittelyjen tekemiseen ja ylläpitoon (THL, Kela)

3) korvauksen maksamiseen Kansaneläkelaitokselle (Kela) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisesti Kanta-palvelujen (kansallinen potilastietojen sähköinen arkistointipalvelu, reseptikeskus, kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon arkistointipalvelu sekä kansalaisen omien sähköisten resepti- ja asiakastietojen katselu- ja asiointipalvelu, potilaan tiedonhallintapalvelu, lääkemääräysten kirjoituspalvelu ja kansalaisille suunnattujen sähköisten palvelujen ja tietovarannon) kehittämiseen (Kela)

4) valtionavustusten myöntämiseen sosiaali- ja terveydenhuollon paikallisen ja alueellisen tietojärjestelmäinfrastruktuurin tehostamiseksi (STM, THL)

5) sähköisten palvelujen ja tietojärjestelmien kehittämissyhteistyön, ohjauksen, käyttöönoton ja levittämisen koordinointiin (STM, THL)

6) Sote-digi -muutosohjelman strategiseen suunnitteluun ja ohjaukseen sekä operatiiviseen suunnitteluun ja ohjaukseen (STM, THL)

7) enintään 35 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmisteluun, kansallisten sähköisten asiakastietojärjestelmien strategista ja operatiivista suunnittelua ja ohjausta, kansallisten määrittelyjen tekemistä ja ylläpitoa ja sähköisten palvelujen ja tietojärjestelmien kehittämistä sekä käyttöönottoa varten (STM, THL).

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelusta ja siihen liittyvästä tietohallinnon ja ICT-palvelujen ml. kansallisten sähköisten asiakastietojärjestelmien ja sähköisten palvelujen strategisesta suunnittelusta ja ohjauksesta. Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on sähköisen asiakastietoarkiston ja siihen liittyvien sähköisten palvelujen rakentaminen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisesti.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen operatiivinen yksikkö koordinoi sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten sähköisten asiakastietojärjestelmien kansallisen määrittelytyön, operatiivisen ohjauksen, toimeenpanon ja kehittämisen, vastaavan työn sosiaalihuollon alueella sekä EU-tason yhteistyön. Rahoituksen pääpaino on sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelussa, sosiaalihuollon sähköisen asiakastietojärjestelmän ja sähköisten kansalaispalvelujen rakentamisessa tulevan lainsäädännön mukaisesti. Määrärahaa on tarkoitettu käyttää myös valtionavun maksamiseen kunnille ja kuntayhtymille sekä tarvittaessa muille tahoille sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäkokoisuuden paikallisen ja alueellisen infrastruktuurin selkiyttämiseen ja tehostamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahatason tarkistus	-8 000
Määrärahatason tarkistus (kertaluontoinen).	6 000
Yhteensä	-2 000
2019 talousarvio	9 000 000
2018 talousarvio	11 000 000
2017 tilinpäätös	13 330 000

29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 18 929 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös lähialueyhteistyöhön käytettyjen ja kotimaasta hankittujen palvelujen ostoihin sisältyvien arvonnalisäveromenojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearviomuutos	200
Yhteensä	200

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	18 929 000
2018 talousarvio	18 729 000
2017 tilinpäätös	17 790 434

66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 945 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansainvälisten järjestöjen ja laitosten jäsenmaksujen, maksuosuuksien ja erityisohjelmien tukemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa muun muassa Suomen jäsenmaksusta WHO:lle, jonka rahoituksesta 25 % katetaan jäsenmaksuilla ja loppu jäsenmaiden vapaaehtoisrahoituksella. WHO:lta on edellytetty vahvempia toimia maiden taloutta ja turvallisuutta horjuttavien pandemioiden ja kriisien yhteydessä. Suomen rooli vaikuttaa järjestössä meneillään oleviin uudistuksiin korostuu vuosina 2018—2020 hallintoneuvostojäsenyyden myötä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansainvälisten jäsenmaksujen ja maksuosuuksien tarkentuminen	70
WHO:n vapaaehtoisrahoitus kohdentaminen sosiaali- ja terveysministeriöön	2 000
Yhteensä	2 070

2019 talousarvio	5 945 000
2018 talousarvio	3 875 000
2017 tilinpäätös	3 707 000

02. Valvonta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan lakisääteistä valvontaa harjoittavien laitosten toimintamenoista, työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenoista sekä oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menoista sekä hallitusohjelman strategisen tavoitteen hyvinvointi ja terveys toimeenpanoa tukevien kärkihankkeiden ja reformien toimeenpanosta. Valvontalaitoksia ovat Säteilyturvakeskus, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus ja aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet. Oikeuslääkinnän tehtävät hoitaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Kunnat ovat keskeisiä terveysvalvonnasta vastaavia toimijoita.

Valvontalaitosten toiminta kohdistuu hallituskauden strategisista tavoitteista seuraaviin:

- terveyden edistäminen ja varhainen tuki ovat vahvistuneet poikkihallinnollisesti päätöksenteossa, palveluissa ja työelämässä lainsäädäntömuutoksilla sekä paremmalla toimeenpanolla, terveys- ja hyvinvointierot ovat kaventuneet
- eri-ikäisten ihmisten vastuuta omasta terveydentilasta sekä elämäntavoista on tuettu, julkinen palvelulupaus on määritelty yhteiskunnan taloudellisen kantokyvyn puitteissa ja ihmisten erilaisissa elämäntilanteissa toimivia valintoja on mahdollistettu enemmän
- lasten ja perheiden hyvinvointi ja omat voimavarat ovat vahvistuneet (lapsiperheiden ennaltaehkäisevät palvelut)
- ikääntyneiden ihmisten kotiin saatavia palveluja on painotettu ja omaishoitoa on vahvistettu
- sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on parantanut peruspalveluja ja tietojärjestelmiä.

Lisäksi rationaalisen lääkehoidon toimeenpano-ohjelman tarkoituksena on parantaa potilaan kokonaisvaltaisen hoidon toteutumista ja ihmisten toimintakykyä sekä luoda edellytykset kustannustehokkaalle lääkehoidolle niin potilaan kuin yhteiskunnan näkökulmasta.

Vaikuttavuus

- perusoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeusturvan ja lainsäädännön noudattamisen varmistaminen
- lupa-, rekisteri- ja valvonta-asioiden osaamisen varmistaminen muuttuvassa toimintaympäristössä
- valvonnan ennakoivuuden ja riskiperusteisuuden käytäntöjen varmistaminen palveluissa.

03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 11 562 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää EU-rahastojen tuella toteuttavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahasta saa käyttää enintään 1 500 000 euroa Suomen ja Venäjän tai muiden Suomen lähialueeksi luettavien maiden kanssa tehtävään säteily- ja ydinturvallisuuden yhteistyöhön:

- 1) ensisijaisesti Venäjän Federaation ydinturvallisuusviranomaisen ja toiminnanharjoittajien kanssa toteutettaviin ydin- ja säteilyturvallisuutta edistäviin hankkeisiin
- 2) muiden Suomen lähialueeksi luettavien valtioiden viranomaisten kanssa toteutettaviin ydin- ja säteilyturvallisuutta edistäviin hankkeisiin
- 3) ydin- ja säteilyturvallisuusyhteistyöhön liittyvien valtion siirtomenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Säteilyturvakeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2019. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuustavoitteet ja toiminnalliset tavoitteet:

- säteilytoiminnassa ja ydinenergian käytössä noudatetaan voimassa olevia säädöksiä ja määräyksiä
- suomalaisilla ydinlaitoksilla ei satu onnettomuutta tai vakavaa turvallisuuteen vaikuttavaa tapahtumaa
- ydinvoimalaitosten riskejä hallitaan siten, että laitosten onnettomuusriski pitkällä aikavälillä pienenee
- radioaktiivisten aineiden normaalikäytön aikaiset päästöt ydinlaitoksista ja kaivoksista ympäristöön ovat erittäin pieniä
- ydinjätteiden käsittely, varastointi ja loppusijoitus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että jätteiden määrä pysyy mahdollisimman pienenä
- ydinsulkuvalvontaan liittyvä toiminta tapahtuu kansainvälisten sopimusten mukaisesti
- säteilyn käytössä ei satu onnettomuutta tai vakavaa turvallisuuteen vaikuttavaa tapahtumaa
- jokaisen säteilytyöntekijän säteilyannos on suunnitellussa altistustilanteessa henkilökohtaisen annosrajan alapuolella
- säteilyn lääketieteellisessä käytössä potilasaltistus on oikeutettu ja optimoitu
- markkinoilla olevat säteilyä tuottavat kuluttajatuotteet ovat turvallisia ja vaatimusten mukaisia
- kaikista Suomessa olevista säteilylähteistä huolehditaan asianmukaisesti

— ydinlaitoksiin, ydinmateriaaleihin ja säteilyn käyttöön kohdistuva vakava vahingoittava laiton toiminta on tehokkaasti estetty

— ydinmateriaalien ja muiden radioaktiivisten aineiden luvaton maahantuonti, maastavienti ja kuljetus on estetty tehokkaasti

— talousvesi ei ylitä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista (1352/2015) esitettyjä radioaktiivisuuden viitearvoja

— avaruussäteilystä lentohenkilöstölle aiheutuva annos ei ylitä asetettuja raja-arvoja

— väestön radonaltistuminen pienenee

— suomalaisten keskimääräinen efektiivinen säteilyannos pienenee

— varautuminen erilaisiin säteilyvaaratilanteisiin ja niiden pitkäkestoiseen hoitoon on riittävä.

Asetettujen vaikuttavuustavoitteiden lisäksi Säteilyturvakeskusta koskevat vuosittain asetettavat toiminnalliset tavoitteet sekä koko hallinnonalalle asetetut henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä sekä toiminnallista tehokkuutta koskevat tavoitteet.

Säteilyturvakeskuksen rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2017		2018		2019	
	toteutuma	htv	varsinainen talousarvio	htv	esitys	htv
Budjettirahoitus	11 826	88	12 213	88	11 562	100
Maksullinen toiminta	25 254	227	29 760	231	28 313	220
Yhteisrahoitteinen toiminta	292	3	250	4	250	4
Yhteensä	37 372	318	42 223	323	40 125	324

Säteilyturvakeskuksen tulosalueittaiset kustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2017		2018		2019	
	toteutuma	htv	arvio	htv	arvio	htv ¹⁾
Ydinenergia	20 015	130	21 723	134	21 016	134
Säteilytoiminta	7 184	45	6 800	45	6 338	45
Valmiustoiminta	1 782	9	1 700	9	1 585	9
Tutkimus ja kehitys	861	5	2 000	7	1 863	7
Asiantuntijapalvelut	3 194	15	6 000	15	5 594	15
Viestintä	866	5	1 000	5	933	5
Ympäristö	3 450	14	3 000	14	2 796	15
Yhteiset palvelut ²⁾	-	34	-	33	-	33
Yhteensä	37 372	257	42 223	262	40 125	263

¹⁾ Taulukko ei sisällä lomina ja poissaoloja. Vuonna 2019 niiden osuudeksi arvioidaan 61 htv.

²⁾ Yhteisten palvelujen kustannukset on vyörytetty muille tulosalueille.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Bruttomenot	37 422	42 223	40 125
Bruttotulot	25 596	30 010	28 563
Nettomenot	11 826	12 213	11 562
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	11 826		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	12 438		

Julkisoikeudellisen ja muun maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Ydinturvallisuusvalvonnan maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntitulot	17 757	20 000	21 396
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	17 984	20 000	21 396
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-227	-	-
Kustannusvastaavuus, %	99	100	100

Erillislakien mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntitulot	3 427	2 760	589
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	3 159	2 760	589
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	268	-	-
Kustannusvastaavuus, %	108	100	100

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	56	100	100
— EU:lta saatava rahoitus	160	150	150
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	57	-	-
Tuotot yhteensä	273	250	250

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Hankkeiden kokonaiskustannukset	696	500	500
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-423	-250	-250
Omarahoitusosuus, %	61	50	50

Ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö

Ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö Venäjän federaation kanssa on kohdistunut seuraaviin aihepiireihin: Leningradin ydinvoimalaitos, Kuolan ydinvoimalaitos, ydinturvallisuusvalvonta, radioaktiiviset jätteet, ympäristön säteilyvalvonta ja onnettomuusvalmius sekä ydinmateriaalivalvonta. Pääosa resursseista on kohdistettu mainittujen kahden ydinvoimalaitoksen turvallisuuden kohentamiseen siten, että pääkohde on Leningradin ydinvoimalaitos, jonka sijainti ja Tšernobyli-tyyppiset reaktorit korostavat jatkuvan parantamisen tarvetta. Hankkeisiin sisältyy muun muassa koulutustoimintaa, turvallisuusanalyysyjä, teknisiä turvallisuusparannuksia, laiteoimituksia sekä laitteistojen tarkastustekniikan kehittämistä. Leningradin ja Kuolan laitoksen ympäristön säteilyvalvontajärjestelmät on toteutettu tämän yhteistyön puitteissa.

Muiden lähialueeseen kuuluvien maiden kanssa ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö kohdistuu vastaavasti suomalaisten turvallisuuden kannalta merkittävimpiin kohteisiin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirtyvän erän leikkaus	-3 000
Säteilytoiminnan valvonnan valvontamaksujen tulouttamisen siirtyminen momentille 11.19.12	2 271
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-11
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-6
Lomarahojen alentaminen (Kiky)	-1
Palkkaliukumasäästö	12
Palkkausten tarkistukset	248
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-2
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-65
Toimitilameno säästö (HO 2015)	-126
Työajan pidentäminen (Kiky)	1
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-24
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	75
Vuokramenojen indeksikorotus	4
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-7
Tasomuutos	-20
Yhteensä	-651
2019 talousarvio	11 562 000
2018 talousarvio	12 213 000
2017 tilinpäätös	12 438 000

05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 12 298 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto edistää väestön terveyttä ja toimintakykyä valvonnan edellyttämän ohjauksen sekä ennakoivan ja jälkikäteisen valvonnan keinoin.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2019. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus:

- kärkihankkeiden tavoitteiden toteutumisen tukeminen: palvelut asiakaslähtöisiksi, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja eriarvoisuuden vähentäminen, lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma, ikäihmisten kotihoidon kehittäminen ja kaikenikäisten omaishoidon vahvistaminen, digitalisaatio, kokeilut ja normien purku
- reformien toimeenpanoon osallistuminen: sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, kuntien maakuntien ja koko julkisen sektorin kustannusten karsiminen tehtäviä ja velvoitteita vähentämällä, alue- ja keskushallinnon uudistus
- valvonnan sisällön ja menetelmien uudistaminen yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta ja uuden Valtion lupa- ja valvontaviraston valmistelua
- valvonnan painopisteen siirtäminen ennakoivaan ja riskiperusteiseen sekä omavalvontaan ja toiminnan ohjauksen vahvistaminen tähän suuntaan
- lupa- ja valvontaprosessien sujuvoittaminen
- normien purkuun osallistuminen ja hallinnollisen taakan keventäminen sekä näistä johtuvien lainsäädäntöuudistusten toimeenpano.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston talousarvio perustuu osittaiseen nettobudjettiin. Bruttobudjetoidut tulot on budjetoitu momentille 12.33.02. Toimintamomentille kirjattavat tulot ovat terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammattioikeuksia koskevia päätöksiä sekä valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon yksityisten palvelunantajien lupia koskevien suoritteiden maksuja, alkoholielinkeinoon liittyviä maksuja sekä viraston suoritteista liiketaloudellisin perustein määrättäviä maksuja. Lisäksi aluehallintovirastot suorittavat osan yksityisiltä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajilta saamistaan vuosimaksuista Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle yksityisten palvelunantajien rekisteristä aiheutuvia ylläpitokustannuksia vastaavasti.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Bruttomenot	15 464	14 536	16 298
Bruttotulot	8 877	3 700	4 000
Nettomenot	6 587	10 836	12 298
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 205		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 380		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	9 536	4 500	4 800
— muut tuotot	546	400	400
Tuotot yhteensä	10 082	4 900	5 200
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	1 205	1 200	1 200
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset yhteensä	5 860	3 500	3 700
— osuus yhteiskustannuksista yhteensä	2 158	1 400	1 500
Kokonaiskustannukset yhteensä	8 018	4 900	5 200
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	2 064	-	-
Kustannusvastaavuus, %	126	100	100

*Tuotokset ja laadunhallinta***Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston käsiteltäväksi saapuvien asioiden määriä**

	2017 toteutuma	2018 ennuste	2019 ennuste	2018/2019 muutos-%
Terveystieteiden ammattiharjoittamista koskevat päätökset	21 987	20 000	20 000	0,0
Sosiaalihuollon ammattiharjoittamista koskevat laillistamispäätökset	37 000*	19 000*	10 000	-47,0
Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta-asiat	1 270	1 450	1 450	0,0
Raskauden keskeyttämistä koskevat luvat	833	970	970	0,0

*) Sosiaalihuollon ammattihenkilölain toimeenpano

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Toimintaympäristön muutokset, erityisesti sote- ja maakuntauudistus sekä sosiaali- ja terveydenhuollon lupa-, ohjaus- ja valvontatoiminnan uudelleen organisointi edellyttävät uudenlaista valvontayhteistyötä ja -osaamista, valvonnan sisällön ja menetelmien kehittämistä sekä valvonnan tietopohjan ja sen hyödynnettävyyden kehittämistä. Valtion uuden lupa- ja valvontaviraston valmisteluun liittyen yhteistyötä aluehallintovirastojen kanssa lisätään entisestään. Tämä kaikki edellyttää viraston johdolta ja esimiehiltä hyvää muutosjohtajuutta. Toimintaympäristön muutoksessa on tärkeää säilyttää nykyiset asiantuntijavoimavarat ja tukea niiden edelleen kehittämistä vastaamaan uusia osaamistarpeita. Tätä toteutetaan hyödyntämällä tulos- ja kehityskeskusteluja sekä laatimalla toimintaa tukeva koulutus suunnitelma. Muutosta edesauttaa toimintatapojen ja työmenetelmien uudistaminen mm. digitaalisten työkalujen avulla.

Työhyvinvoinnista huolehtiminen luo perustaa henkilöstön toimintakyvylle. Suuri työmäärä, virkatehtävien suorittamiseen liittyvät vastuut sekä muutostilanne ovat työhyvinvoinnin kannalta haasteellisia. Työhyvinvointia seurataan säännöllisin kyselyin ja tulosten analysointiin sekä kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseen ja niiden seurantaan panostetaan. Johto ja esimiehet kiinnittävät kasvavaa huomiota työtehtävien priorisointiin ja henkilöstön tukemiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Allu -alkoholielinkeinorekisterin kokonaisuudistukseen (kertaluontoinen)	700
EU MD/IVD asetuksen toimeenpano ja tehtävät (4 htv:tä).	280
Luovan valmistelun lisäresurssoinnin palautus (2 htv:tä) vuosille 2018-2019	-200
Sote-uudistukseen ja erillislakeihin liittyvät raportointi sekä lupa- ja valvontatyöt (6 htv:tä)	420
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-5
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-2
Lomarahojen alentaminen (Kiky)	-1
Palkkausten tarkistukset	317
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-3
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-54
Toimitilamenosäästö (HO 2015)	-46
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-28
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	87
Vuokramenojen indeksikorotus	5
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-8
Yhteensä	1 462
2019 talousarvio	12 298 000
2018 talousarvio	10 836 000
2017 tilinpäätös	10 762 000

06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 522 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen hyväksymien, viraston ulkopuolella toteutettavien tutkimus-, koulutus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 2) viraston monitoimipaikkaisen toimintamallin vahvistamisesta aiheutuvien lisämenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksella on tarvittaessa toimitiloja toiminnan kannalta keskeisissä kaupungeissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2019. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tehokkuus (taloudellisuus, tuottavuus, kannattavuus, kustannusvastaavuus)

Tavoitteena on, että viraston maksullisen toiminnan suoritteet tuotetaan kustannusvastaavasti. Keskus seuraa tuottavuuden kehitystä Tilastokeskuksen määrittelemien tuottavuusindikaattorien avulla.

Toiminnan tehokkuus (indeksi 100 = vuosi 2011)

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
Työn tuottavuusindeksi	96,3	> 100	> 100
Kokonaistuottavuusindeksi	99,1	> 100	> 100

Viraston henkilötövuosien määrät (htv)

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 arvio
Maksullinen toiminta	198	220	230
Ei-maksullinen toiminta	33	35	35
Yhteensä	231	255	265

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Bruttomenot	25 242	27 261	28 022
Bruttotulot	23 333	22 450	24 500
Nettomenot	1 909	4 811	3 522
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 708		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 879		

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen rahoitusrakenne (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Budjettirahoitus	2 080	4 811	3 522
Maksullisen toiminnan tuotot yhteensä	23 162	22 450	24 500
— julkisoikeudelliset suoritteet	20 789	20 150	22 170
— liiketaloudelliset suoritteet	25	-	-
— erillislakien mukaiset suoritteet	2 076	2 050	2 080
Muut tuotot	272	250	250
Edelliseltä vuodelta siirtynyt	3 708	-	-
Yhteensä	28 950	27 261	28 022

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (maksuperustelain mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	20 814	20 790	22 170
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	11 693	12 797	13 395
— osuus yhteiskustannuksista	7 343	7 993	8 775
Kustannukset yhteensä	19 036	20 790	22 170

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 778	-	-
Kustannusvastaavuus, %	109	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (erillislakien mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntitulot	2 076	2 050	2 080
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	1 033	1 316	1 335
— osuus yhteiskustannuksista	597	734	745
Kustannukset yhteensä	1 630	2 050	2 080
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	446	-	-
Kustannusvastaavuus, %	127	100	100

Tuotokset ja laadunhallinta

— parannetaan tuottavuutta uudistamalla toimintatapoja ja tehostamalla prosesseja

— lisätään lääkitysturvallisuusasioissa yhteistyötä terveydenhuollon toimijoiden kanssa lääke- ja lääkitysturvallisuuden parantamiseksi

— edistetään lääkekehitystä ja -innovaatioita kehittämällä viranomaisneuvontaa entistä paremmin uusien alalle pyrkivien yritysten tarpeita vastaavaksi, tehostamalla klinisiin lääketutkimuksiin liittyviä toimintoja, parantamalla kansallisia lääkealan toimintaedellytyksiä ja lisäämällä tietovarantojen hyödynnettävyyttä

— lisätään valvontaviranomaisten yhteistyötä ja toimijoiden ennakoivaa ohjaamista valvonnan kattavuuden ja vaikutavuuden edistämiseksi

— varaudutaan kansallisen ja kansainvälisen (mm. Brexit) toimintaympäristön muutosten mukanaan tuomiin viranomaishaasteisiin ja -mahdollisuuksiin

— tuotetaan tietoa ja moniammatillisia toimintamalleja järkevän lääkehoidon sekä lääkepoliittisen päätöksenteon tueksi

— kehitetään lääkeinformaatiotoimintaa asiakaskeisiksi lääkeinformaatioverkoston avulla

— toteutetaan lääkehoitojen arviointitoimintaa verkostoyhteistyönä kotimaisten ja valittujen kansainvälisten toimijoiden kanssa.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään, tuetaan ja kehitetään.

Tunnusluvut	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Henkilöstön hyvinvointi			
— työtyytyväisyysindeksi	3,65	> 3,5	yli valtion keskitason
— sairauspoissaolot pv/htv vähenevät	10,2	< 7,5	alle valtion keskitason

Määräraha on tarkoitettu 150 000 euroa tutkimushankkeiden rahoittamiseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan tuloina maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista saadut tulot ja lääkelain (595/2009) 84 b §:ssä tarkoitettut tulot.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen talousarvio perustuu nettobudjetointiin. Menot katetaan pääasiassa valvonta- ja palvelutoiminnasta perittävillä maksuilla. Maksullisen toiminnan palvelut tuotetaan omakustannushintaan. Suoritteista perittävät maksut ovat maksuperustelain mukaisia. Lääkkeiden laadunvalvonnan kustannukset kateetaan lääkelain (595/2009) 84 b §:n mukaisella maksulla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Laajentuvat EU-tasoiset tehtävät).	-1 000
Lääkehoitojen arviointitoiminnan, lääke +75 tietokannan ylläpidon ja muun lääkeinformaatio tuotannon vahvistaminen	247
Siirtyvän erän leikkaus	-500
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-5
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-3
Palkkaliukumasäästö	13
Palkkausten tarkistukset	99
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-1
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-20
Toimitilamenosäästö (HO 2015)	-122
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-9
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	27
Vuokramenojen indeksikorotus	2
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-2
Tasomuutos	-15
Yhteensä	-1 289
2019 talousarvio	3 522 000
2018 talousarvio	4 811 000
2017 tilinpäätös	2 080 228

07. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 24 811 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 15 ja 20 §:n mukaisista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut alustavasti työsuojelun aluehallintoviranomaisille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2019. Vastuualuekohtaiset tulostavoitteet määritellään ministeriön ja työsuojelun aluehallintoviranomaisten välisessä tulossopimuksessa.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Sosiaali- ja terveysministeriön strategisena tavoitteena on rakentaa turvallisuutta ja hyvinvointia edistävää työ- ja elinympäristöä. Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet suuntaavat toimintansa strategiaa tukevien työympäristön ja työhyvinvoinnin linjausten mukaisesti. Toiminnan tavoitteena on osaltaan vaikuttaa työpaikkojen turvallisuuden johtamiseen ja työolosuhteisiin siten, että työpaikkatapaturmat, ammattitaudit, haitallinen kuormitus ja työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen vähenevät. Lisäksi työsuojelun vastuualueiden toiminnalla vaikutetaan myös siihen, että työsuhteen ehtoja noudatetaan paremmin ja harmaan talouden määrä vähenee.

Varmistaakseen toimintansa asiakaslähtöisyyden työsuojeluhallinto antaa seuraavan palvelulupauksen:

Työsuojelun vastuualueet toimivat yhteiskunnan antamin valtuuksin siten, että työstä ihmisen terveydelle aiheutuvat vaarat ja haitat ovat asianmukaisesti hallinnassa. Työsuojelun vastuualueiden toiminta on riippumatonta, puolueetonta ja asiantuntevaa. Kaikilta toimialoilta ja työpaikoilta tulevaan asiakaskysyntään vastataan kattavasti sovittuja toimitus- ja saatavuusaikoja noudattaen. Työsuojelun vastuualueet kehittävät toimintaansa keräämäänsä asiakaspalautetta hyödyntäen.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Työsuojeluviranomaiset suuntaavat viranomaisaloitteista toimintaa pääsääntöisesti riskiperusteisesti niille toimialoille, joilla esiintyy merkittävimpiä työturvallisuusriskejä. Tavoitteena on, että työsuojeluvalvonta tukee ja edistää työpaikan omaa turvallisuustoimintaa. Valvonnalla varmistetaan, että työnantajat ja muut vastuutahot noudattavat työsuojelulainsäädäntöä. Kattavuuden varmistamiseksi valvontaa kohdistetaan myös muille kuin riskiperusteisesti valituille toimialoille. Asiakasaloitteinen valvonta hoidetaan kattavasti sovittuja palvelujen toimitus- ja saatavuusaikoja noudattaen.

Valtakunnallisia valvontahankkeita toteutetaan nelivuotiskaudella 2016—2019 yhteisiin työpaikkoihin, vuokratyöhön, korjausrakentamiseen ja yksityiseen sosiaali- ja terveysalaan liittyvinä. Valtakunnallisilla valvontahankkeilla pyritään vastaamaan havaittuihin ongelma-kohtiin ja samalla kehittämään valvontatoimintaa.

Toiminnallinen tehokkuus

Tarkastustoiminnalle asetetaan seuraavat määrätavoitteet:

Toiminnallinen tehokkuus

	2017 toteuma	2018 tavoite	2019 tavoite
Kokonaistarkastusmäärä	27 772	26 200	27 500

Työsuojelun aluehallinnon kokonaiskustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet tulosalueittain

Tulosalue	2017 toteutu-			2018			2019		
	ma	%-osuus	htv	tavoite	%-osuus	htv	tavoite	%-osuus	htv
Viranomaisaloitteinen toiminta	18 776	76	318	15 647	65	272	16 098	65	265
Asiakasaloitteinen toiminta	3 063	12,4	52	4 333	18	75	4 480	18	73
Hallinto- ja tukitoiminnot	2 866	11,6	48	4 092	17	71	4 233	17	69
Yhteensä	24 705	100	418	24 072	100	418	24 811	100	407

Tuotokset ja laadunhallinta

Työsuojeluvalvonta on riskiperusteista. Työsuojelun vastuualueet käyttävät vaikutuksia aikaansaavia ja yhtenäisiä valvontaotteita ja -menetelmiä. Vastuualueiden yhteistyöllä, viranomaisten välisellä tietojen vaihdolla ja hyvien käytäntöjen levittämällä varmistetaan vaikuttava työsuojeluvalvonta.

Sidosryhmäyhteistyö ja viestintä tukevat tehokkaasti työsuojelun vastuualueiden toimintaa.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Työsuojelun vastuualueilla varmistetaan osaamisen ja henkilöstövoimavarojen tarkoituksenmukainen sijoittuminen. Henkilöstön osaamisen kehittämistä ja ammattitaidon ylläpitämistä tuetaan ja työhyvinvoinnista huolehditaan. Eri-työsuojelua kehitetään ja hyödynnetään tehokkaammin valtakunnallisesti.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 varsinainen talousarvio toteuma	2018 vuo	2019 esitys
Bruttomenot	24 963	24 242	24 981
Bruttotulot	258	170	170
Nettomenot	24 705	24 072	24 823
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 905		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 251		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eräiden tukipalvelujen siirto maksettavaksi momentilta 28.40.01			-300
Palkkausten tarkistukset			840
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)			-8
Työajan pidentäminen (Kiky)			54
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)			-78
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen			249
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö			-18
Yhteensä			739

2019 talousarvio	24 811 000
2018 talousarvio	24 072 000
2017 tilinpäätös	24 308 000

08. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen käyttöä hallinnoivan lupaviranomaisen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 380 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tietoaineistojen kuvauksien laadintaan sähköiseen palveluun mm. rekisteritietojen tietosisällöstä ja niiden soveltuvuudesta käyttötarkoituksen mukaiseen käyttöön
- 2) lupaviranomaisen tietojen käyttölupia koskevaan neuvontapalveluun ja sen kehittämiseen
- 3) kansallisen sähköisen käyttöportaalin ylläpitoon ja lupakäsittelyn asianhallintajärjestelmän toimintaan ja kehittämiseen
- 4) käyttölupapalveluun ja käyttölupapäätösten tekemiseen
- 5) käyttöluvan edellyttämän tutkimuksen eettisen käsittelyn liittäminen osaksi lupaprosessia
- 6) tietojen yhdistämis- ja luovutuspalveluun ja sen kehittämiseen
- 7) koodiavainten säilytyspalveluun
- 8) tietoturvallisen teknisen käyttöyhteyden kehittämiseen ja ylläpitoon tietojen luovuttamiseksi

9) sähköisen tietoturvallisen käyttöympäristön kehittämiseen ja ylläpitoon hakijalle luovutettujen tietojen käsittelemiseksi

10) lupaviranomaisen ja rekisteripitäjien yhteistoiminnan kehittämiseen

11) lupaviranomaisen yleishallinnosta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään lupaviranomaisen peruspalvelujen ja infrastruktuurin kehittämiseen ja ylläpitoon. Käyttöluvan saajat maksavat käyttöluvista maksun ja tarvitsemistaan palveluista kuten tietojen kokoamisesta, yhdistelystä, muokkaamisesta ja luovuttamisesta aiheutuvista kustannuksista valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden ja lupaviranomaisen ohjausryhmän päätösten mukaisesti. Lupaviranomainen korvaa rekisterinpitäjälle perityistä maksuista sille kuuluvan osuuden.

Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa lupaviranomaiselle ja sen toiminnalle tulostavoitteet lupaviranomaisen ohjausryhmän esitysten pohjalta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluontoinen investointi vuodelle 2019	1 800
Pysyvä lupaviranomaisen resurssin tarve	1 580
Yhteensä	3 380

2019 talousarvio 3 380 000

20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 10 247 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (459/1973) 12 §:n mukaisen oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menojen maksamiseen
- 2) oikeuslääkeopillisista tutkimuksista suoritettavista korvauksista annetun asetuksen (862/2004) mukaisten palkkioiden ja korvausten maksamiseen
- 3) yliopistoilta ostopalveluna tehtävän oikeuslääketieteen erikoislääkärikoulutuksen menojen maksamiseen
- 4) ruumiiden kuljettamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 5) oikeuslääkäreille virka-ajan ulkopuolella tehtävästä päivystyksestä aiheutuvien päivystyspalkkioiden tai -palkkojen maksamiseen enintään 2 henkilötyövuotta vastaavasti sekä muiden päivystystoiminnan menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Vuonna 2017 oikeuslääketieteellisiä ruumiinavauksia tehtiin 8 575, vuonna 2018 arvioidaan tehtävän 8 100 ja vuonna 2019 8 000 ruumiinavausta.

2019 talousarvio	10 247 000
2018 talousarvio	10 247 000
2017 tilinpäätös	7 504 651

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus-, kehittämis-, tilasto-, rekisteri- ja asiantuntijatoiminnasta, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoista, valtionavusta Työterveyslaitoksen menoihin sekä hallitusohjelman strategisen tavoitteen hyvinvointi ja terveys toimeenpanoa tukevien kärkihankkeiden ja reformien toimeenpanosta.

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa hallinnonalan tutkimus- ja kehittämispolitiikasta. Sen tavoitteena on tuottaa sellaista tutkimustietoa, joka on systemaattisesti hyödynnettävissä sosiaali- ja terveyspolitiikan erilaisissa kehittämistoimenpiteissä, kuten lainsäädännön valmistelussa ja toimeenpanossa, erilaisissa ohjelmissa ja projekteissa sekä muussa ministeriön päätöksenteossa.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta on johtamisen väline ja edellytys strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimus- ja kehittämispolitiikka on strategista päätöksentekoa, lainsäädännön ja budjetin valmistelua ja niiden toimeenpanoa sekä informaatio-ohjausta tukeva investointi. Hallinnonalan tutkimuslaitoksilla on myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten käytäntöön viemiseen liittyvää toimintaa, kuten asiantuntijapalveluja, tiedonvälitystä ja koulutusta. Lisäksi niillä on lakisääteisiä tai ministeriön kanssa sovittuja erityistehtäviä, esimerkiksi valvontaan, tilastointiin ja erityisiin vaaratilanteisiin varautumiseen liittyen.

Vaikuttavuus

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminnan pohjana on ministeriön Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020 -asiakirja sekä hallitusohjelman painotukset. Hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta, tietotuotanto sekä tiedonvälitys kohdistuvat hallituskauden strategisista tavoitteista seuraaviin:

- terveyden edistäminen ja varhainen tuki ovat vahvistuneet poikkihallinnollisesti päätöksenteossa, palveluissa ja työelämässä lainsäädäntömuutoksilla sekä paremmalla toimeenpanolla, terveys- ja hyvinvointierot ovat kaventuneet
- eri-ikäisten ihmisten vastuuta omasta terveydentilasta sekä elämäntavoista on tuettu, julkinen palvelulupaus on määritelty yhteiskunnan taloudellisen kantokyvyn puitteissa ja ihmisten erilaisissa elämäntilanteissa toimivia valintoja on mahdollistettu enemmän
- lasten ja perheiden hyvinvointi ja omat voimavarat ovat vahvistuneet
- ikääntyneiden ihmisten kotiin saatavia palveluja on painotettu ja omaishoitoa on vahvistettu
- sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on parantanut peruspalveluja ja tietojärjestelmiä
- sosiaaliturvaa on uudistettu osallistavaksi ja työhön kannustavaksi.

Lisäksi painotetaan terveyden edistämistä, varhaista tukea ja ennaltaehkäisevää työtä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Terveyden edistämisen osa-alueella kiinnitetään huomiota kansantautien vaaratekijöiden vähentämiseen, tapaturmien ehkäisemiseen ja terveyttä tukevien olosuhteiden luomiseen. Erityisesti tavoitteena on tupakoinnin, alkoholin käytön ja ylipainoisuuden hallinta (momentti 33.03.04 ja momentti 33.03.50).

Varmistaen työelämän hyvinvointia sekä fyysistä ja psyykkistä terveyttä pyritään lisäämään työn mielekkyyttä. Myös työelämän tasa-arvon varmistaminen ja työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen ovat ensiarvoisen tärkeitä kohteita (momentti 33.03.50).

Köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämiseksi ehkäisevä näkökulma on ensisijainen toimintamalli. Lasten, nuorten ja perheiden ongelmiin puututaan uusien menetelmien avulla, pitkäaikaistyöttömyys torjutaan ja suurimmassa köyhyysriskissä olevien toimeentulo turvataan (momentti 33.03.04 ja momentti 33.03.50).

Toimiva palvelujärjestelmä ja osaava ja riittävä työvoima luovat pohjan laadukkaille palveluille. Erityisenä haasteena on peruspalvelujen ja ikääntyvän väestön palvelujen turvaaminen. Apuna tulee olla uuden teknologian laajamittainen hyväksikäyttö ja kehittäminen (momentti 33.03.04).

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuottavuustoimenpiteitä kohdistetaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Työterveyslaitoksen tutkimustoiminnan tehostamiseen.

04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 51 840 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) toimintaan liittyvien kansainvälisten ja kotimaisten järjestöjen jäsenmaksuista, yhteisrahoitteisten hankkeiden rahoitusosuuksista, ulkomailla toteutettavien projektien, täydennyskoulutuksen avustuksen ja yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) EU:n hyväksymien hankkeiden rahoitukseen liittyvien menojen maksamiseen
- 3) Alkoholitutkimussäätiöön, Käypä hoito -suositusten laadintaan, syöpä- ja näkövammarekisterin tekniseen ylläpitoon Suomen Syöpäyhdistys ry:lle ja Näkövammaisten Keskusliitto ry:lle sekä Hoitotyön tutkimussäätiön ja sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon kehittämishankkeisiin liittyvien valtionavustusten ja muiden menojen maksamiseen
- 4) nettobudjetoidun yhteisrahoitteisen toiminnan tuloihin välittömästi liittyvien apurahojen maksamiseen
- 5) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin terveyden edistämisen hankkeisiin
- 6) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin tartuntatauti- ehkäisyyn ja valvontaan liittyviin hankkeisiin
- 7) sosiaali- ja terveydenhuollon uutta palvelujärjestelmää (sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaissa annetun tehtävän hoitamiseksi) varten perustettavan ohjauksen ja arvioinnin tietopohjatoiminnon menoihin.

Selvitysosa: Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävänä on väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäiseminen sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen. Laitos toteuttaa tehtävänsä tutkimuksen, seurannan ja arvioinnin, kehittämistyön, asiantuntijavaikuttamisen ja viranomaistehtävien sekä kansainvälisen yhteistyön avulla. Lisäksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos toimii alansa tilastoviranomaisena sekä huolehtii tehtäväalueensa tietoperustasta ja sen hyödyntämisestä.

Hallinnollisesti itsenäinen Alkoholitutkimussäätiö edistää ja tukee alkoholi- ja muuta päihdetutkimusta jakamalla apurahoja ja tekemällä tai teettämällä tutkimusta sekä harjoittamalla tutkimukseen liittyvää julkaisutoimintaa. Määrärahasta on varattu 350 000 euroa Alkoholitutkimussäätiölle myönnettävän valtionavustuksen maksamiseen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toiminnan perusta on laki terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta sekä sosiaali- ja terveysministeriön strategia Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020. Laitoksen strategisissa päälinjauksissa tavoitteina ovat uudistuminen, tietoaineiston tehokas käyttöönotto, ennakointi, priorisointi ja työyhteisöön panostaminen.

Laitoksen toiminnassa korostuu asiantuntijalaitoksen rooli tiedon käytön edistämässä päätöksenteon kaikilla tasoilla. Tätä tukee laitoksen tavoite tietovarantojen kehittämisestä ja niiden käytön helpottamisesta.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Voimavarojen supistuessa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tarkistaa toimintaansa siten, että hallitusohjelman toimeenpanoon ja asiantuntija- ja viranomaistehtävien hoitoon liittyvät riskit minimoidaan. Leikkaukset kohdistetaan

strategian mukaisesti. Ydintoiminnot toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranee. Laitoksen tuottavuus kasvaa ja maksullisen toiminnan ylijäämä käytetään tuotekehitykseen ja investointeihin. Laitoksen tieto- ja tilastotuotanto sekä verkkopalvelut ja portaalit ovat yhdessä toimiva kokonaisuus ja palvelevat asiakkaiden tietotarpeita. Laitoksen organisaatio toimii kokonaisuutena ja organisaatorakenne tukee laitoksen strategian linjauksia. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen hallinto- ja toimintatavat edistävät sukupuolten välisen tasa-arvon valtavirtaistumista. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen rahoitusrakenne on tarkoituksenmukainen.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kehittää ja uudistaa osaamispääomaansa. Laitoksen henkilöstön toimintavalmiutta ja osaamista kehitetään laitoksen strategian mukaisesti. Johtaminen on korkeatasoista ja kannustavaa. Henkilöstön kokemaa työhyvinvointia kasvaa ja työnantajakuva paranee entisestään. Henkilöstösuunnittelu on myös pitkäjänteistä.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoituina tuloina yhteisrahoitteisten sopimustutkimusten ja muiden yhteishankkeiden maksuosuudet, maksullisen palvelutoiminnan ja erillisiin sopimuksiin perustuvien tilaustutkimusten tulot, muut maksullisen toiminnan myyntitulot, kuten rojaltit ja vastaavat, sekä tekijänoikeustulot ja saadut lahjoitusvarat ja sponsoritulot.

Tulot harvinaisten rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän avustuksiin (euroa)

Alkoholitutkimussäätiölle	350 000
Käypä hoito -suositusten laadintaan	756 000
Suomen Syöpäyhdistykselle	926 000
Näkövammaisten keskusliitolle	140 000
Hoitotyön tutkimussäätiölle	400 000
Yhteensä	2 572 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Bruttomenot	82 995	84 679	83 057
Bruttotulot	33 070	32 200	31 217
Nettomenot	49 925	52 479	51 840
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 107		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	7 804		

THL:n maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— myyntituotot	9 023	9 000	9 000
— muut tuotot	-	-	-

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Tuotot yhteensä	9 023	9 000	9 000
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	-	20	20
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	5 228	5 300	5 300
— osuus yhteiskustannuksista	2 117	2 200	2 200
Kustannukset yhteensä	7 344	7 500	7 500
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 679	1 500	1 500
Kustannusvastaavuus, %	123	120	120

THL:n yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	13 145	13 000	13 000
— EU:lta saatava rahoitus	3 672	3 500	3 500
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	772	700	700
— yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	6 310	6 000	6 000
Tuotot yhteensä	22 193	23 200	23 200
Hankkeiden kokonaiskustannukset	42 221	40 700	40 700
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-18 322	-17 500	-17 500
Omarahoitusosuus, %	57	57	57

THL:n toiminnan kokonaiskustannukset (1 000 euroa) ja htv:t osastoittain

	2017		2018		2019	
	toteutuma	htv	arvio	htv	tavoite	htv
Hyvinvointi	14 132	155	13 611	155	13 350	155
Kansanterveysratkaisut	20 377	218	18 958	215	18 595	215
Järjestelmät	8 273	85	7 680	87	7 532	87
Valtion sosiaali- ja terveyspalvelut	13 574	141	16 722	184	16 402	184
Terveysturvallisuus	15 020	167	14 778	167	14 495	167
Tietopalvelut	11 619	118	12 930	124	12 683	124
Yhteensä	82 995	884	84 679	932	83 057	932

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arviointitoiminto (9 htv:tä)	700
Terveydenhuollon laaturekistereiden pilottihankkeen valmistelu ja käynnistäminen, palautus	-1 500
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-60
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-30
Palkkaliukumasäästö	126
Palkkausten tarkistukset	1 406
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-13
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-242
Toimintameno säästö (HO 2015)	-410
Toimitilameno säästö (HO 2015)	-647
Työajan pidentäminen (Kiky)	1
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-129
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	401
Vuokramenojen indeksikorotus	32
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-37
Tasomuutos	-237
Yhteensä	-639
2019 talousarvio	51 840 000
2018 talousarvio	52 479 000
2017 tilinpäätös	49 622 000

25. Kansallinen genomikeskus, kansallinen syöpäkeskus ja lääkekehityskeskus (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kansallisen genomikeskuksen valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) julkisten biopankkien toimintojen yhtenäistämistä ja yhteisen toimijan valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) kansallisen syöpäkeskuksen valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) kansallisen neurokeskuksen valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä kliinisen tutkimuksen ja hoidon pilottihankkeisiin
- 5) kansallisen lääkekehityskeskus valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 6) hankkeiden valmistelusta ja toimeenpanosta aiheutuvien valtionavustusten maksamiseen kunnille, kuntayhtymille, korkeakouluille, yleishyödyllisille yhteisöille ja biopankkien muodostamalle osuuskunnalle
- 7) enintään kymmentä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman työllisyyttä ja kilpailukykyä koskevaa strategista tavoitetta vuosina 2016—2018 tukevan kärkihankkeen 1 (Kilpailukykyyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla) yhteydessä on päätetty toteuttaa toimenpide: Tehdään Suomesta genomitiedon hyödyntä-

misen edelläkävijämaa. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa toimenpiteen valmistelusta ja toimeenpanosta yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön ja muiden toimijoiden (sairaanhoitopiirit, korkeakoulut, asiantuntijalaitokset) kanssa.

Toimenpiteen tavoitteet ovat seuraavat:

— Suomeen perustetaan genomikeskus, jolla tavoitellaan Suomen kehittymistä edelläkävijämaaksi ja kansainvälisesti halutuksi yhteistyökumppaniksi genomitietoa hyödyntävälle terveydenhuollolle, huippututkimukselle ja globaalille liiketoiminnalle

— tehostetaan julkisten biopankkien toimintoja yhtenäistämällä toimintatavat ja varmistetaan tehokas yhteistyö genomikeskuksen kanssa

— perustetaan kansallinen syöpäkeskus ja lääkekehityskeskus.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi genomikeskuksen perustamisesta ja toiminnasta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Genomikeskuksen perustamiskustannukset	-2 300
Julkisten biopankkien toimintojen yhtenäistäminen ja yhteisen toimijan perustamisen arvioidut kustannukset	-1 400
Kansallisen lääkekehityskeskus perustaminen	1 500
Kansallisen syöpäkeskuksen ja genomikeskuksen toimintojen etenemisen varmistaminen	4 200
Tasomuutos	-700
Yhteensä	1 300
2019 talousarvio	8 700 000
2018 talousarvio	7 400 000
2017 tilinpäätös	5 800 000

(31.) *Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarvioista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kärkihankerahoituksen päättyminen (HO 2015)	-50 500
Yhteensä	-50 500
2018 talousarvio	50 500 000
2017 tilinpäätös	49 690 000

50. *Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 23 222 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 §:n nojalla Työterveyslaitoksen toiminnasta aiheutuviin menoihin suoritettavan valtionavun maksamiseen

2) EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoittamiseen

Määrärahaa saa käyttää enintään 350 000 euroa työterveydenhuollon koulutuksesta ja työterveyshenkilöstön kehittämiseen liittyvien hankkeiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Työterveyslaitokselle suoritetaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamiin menoihin valtionapua 80 % kustannuksista kuitenkin siten, että arvonlisäveroa vastaava osuus myönnetään edellä mainitun lain 3 §:n 2 momentin nojalla lisättyä valtionapuna.

Valtionavusta arvioidaan kohdistuvan palkkausmenoihin 14 000 000 euroa ja muihin menoihin 8 872 000 euroa ja työterveydenhuollon koulutuksesta ja työterveyshenkilöstön kehittämiseen liittyvien hankkeiden toteuttamisesta aiheutuviin menoihin 350 000 euroa.

Työterveyslaitos on itsenäinen, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva julkisoikeudellinen yhteisö. Työterveyslaitos on tutkimus- ja asiantuntijalaitos, joka edistää työn terveellisyttä ja turvallisuutta osana hyvää elämää. Laitos vaikuttaa siihen, että työelämän laatu ja työn tuottavuus paranevat sekä työhön osallistuminen lisääntyy.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut alustavasti Työterveyslaitokselle (TTL) seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2019. Vastuualuekohtaiset tulostavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Hallituksen kärkihankkeiden mukaisesti Työterveyslaitos toteuttaa seuraavia sisältöjä:

Hallitusohjelman strateginen painopistealue: Hyvinvointi ja terveys

Osatyökykyisille tie työelämään:

— TTL edistää työterveyshuoltojen, koordinoivaa työtä tekevien ja työnantajien osaamista osatyökykyisten työllistymisen ja työssä jatkamisen tukemisessa

— TTL osallistuu osatyökykyisten työllistymistä ja osallisuutta tukevan palvelujärjestelmän sekä terveydenhuollon ja muiden tukitoimien kehittämiseen ja arviointiin sekä kehittää ja toteuttaa ratkaisuja työttömien työkyvyn tukemiseen yhdessä OTE-kärkihankkeen ja sen kokeilujen kanssa. Tavoitteena on viedä toimintamallit käyttöön tuleviin maakuntiin.

Hallitusohjelman reformihankkeet: sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus

— TTL osallistuu työterveyshuollon roolin ja tehtävien määrittelyyn sote-uudistuksessa sekä tukee työterveyshuollon organisoitumista terveydenhuollon palvelujärjestelmän uudistuksessa ja työterveyshuollon kattavuuden parantamista sote-alueilla

— TTL tukee alueellisia toimijoita yhteistyökäytäntöjen rakentamisessa eri sote-alueilla työterveyshuollon, terveydenhuollon ja kuntoutuksen välille mahdollistamaan sujuvat hoito- ja kuntoutuspolut ja prosessit

— TTL seuraa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön hyvinvoinnin tilaa sote-uudistuksen aikana.

Sosiaali- ja terveysministeriön strategian mukaisesti Työterveyslaitos toteuttaa seuraavia sisältöjä:

Rakennamme turvallisuutta ja hyvinvointia edistävää työ- ja elinympäristöä:

— TTL toteuttaa toimenpiteitä, joilla kokonaisvaltaista Nolla-ajattelua viedään työpaikoille. Kyseessä on malli, jonka mukaan työssä tapahtuvat ei-toivotut tapahtumat voidaan estää, kun kaikki työpaikan toimijat johdosta työntekijöihin ovat sitoutuneet tavoitteisiin

- TTL toteuttaa Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelmaa
- TTL tukee ja kehittää työn voimavaroja edistäviä toimintatapoja työpaikoilla.

Tuemme hyvinvointia työn murroksessa

- TTL tuottaa (ennakoivaa) tietoa työn murroksen vaikutuksista työntekijöihin ja työpaikkoihin sekä toimenpideohdotuksia päätöksentekoon
- TTL kokoaa työelämää, työterveyttä, työympäristöjä, työterveyshuoltoa ja työsuojelua koskevan tietokannan eri tietovarannoista, arvioi ja analysoi niihin liittyviä trendejä ja tukee suomalaisia työpaikkoja ratkaisemaan uudentyyp-
pisistä työnteon tavoista johtuvia haasteita.

Työterveys 2025 - Valtioneuvoston periaatepäätöksen noudattamista Työterveyslaitos tukee seuraavasti:

- TTL osallistuu Työterveys 2025-periaatepäätöksen toimeenpanoon ja indikaattoreiden kehittämiseen
- TTL kehittää työterveyshuoltoa ko. periaatepäätöksen mukaisesti huomioiden sosiaali- ja terveydenhuollon integ-
raation ja eri asiakasryhmien tarpeet.

Henkisten voimavarojen hallinta

Työterveyslaitos sopeuttaa henkilövoimavarojaan ottaen huomioon toiminnan rahoitusmahdollisuudet.

Tuotokset ja laadunhallinta

Työterveyslaitoksen määrälliset suoritteet

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
Tieteelliset julkaisut	216 ¹⁾	200	250
Yleistajuiset julkaisut	101 ¹⁾	350	200
Verkkosivuilla kävijöiden lkm/kk	248 000	250 000	267 000
Työhygieeniset selvitykset	350	350	350
Laboratorioanalyysit	64 141	60 000	63 000
Ammattitauti- ja työkyvyn arviointitutkimukset	2 207	1 800	2 000
Koulutettavat, päiviä	27 227	30 000	32 000

¹⁾ Laskentatapamuutos, valtakunnalliseen VIRTJA-järjestelmään siirtymisen myötä

Työterveyslaitoksen kokonaismenoihin, joiden arvioidaan olevan 52 000 000 euroa, myönnetään valtionapua 23 222 000 euroa. Toiminnan laajuus tulosalueittain arvioidaan vuonna 2019 seuraavaksi:

Työterveyslaitoksen toiminnan laajuus tulosalueittain vuosina 2017—2019 (1 000 euroa)

	Menot			Oma rahoitus			Valtionapu		
	2017 tot.	2018 arvio	2019 arvio	2017 tot.	2018 arvio	2019 arvio	2017 tot.	2018 arvio	2019 arvio
Tutkimus & kehittäminen	17 888	19 700	19 700	8 982	9 900	9 900	8 906	9 800	9 800
Asiantuntijatyö	3 535	3 900	3 900	153	-	-	3 382	3 900	3 900
Sisäinen toiminta	9 690	8 700	8 700	1 253	178	178	8 437	8 522	8 522
Koulutus ja palvelu	19 590	19 700	19 700	18 665	18 700	18 700	925	1 000	1 000
Yhteensä	50 703	52 000	52 000	29 053	28 778	28 778	21 650	23 222	23 222

	Menot			Oma rahoitus			Valtionapu		
	2017 tot.	2018 arvio	2019 arvio	2017 tot.	2018 arvio	2019 arvio	2017 tot.	2018 arvio	2019 arvio
Rahoitusosuus, %				57	55	55	43	45	45
2019 talousarvio									23 222 000
2018 talousarvio									23 222 000
2017 tilinpäätös									23 222 000

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 382 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämiseen tietoteknologian avulla ja tietoteknologian hyödyntämisen edellyttämän infrastruktuurin rakentamiseen
- 2) hankkeen läpiviemisen edellyttämään koulutus- ja kehittämistoimintaan sosiaali- ja terveysministeriön erikseen määräämin perustein
- 3) valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen
- 4) sosiaali- ja terveysministeriön strategista ja toiminnallista suunnittelua ja päätöksentekoa tukevien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 5) ministeriön toimialaan liittyvien ohjelmien ja kokeilujen toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen ja rahoitusavustusten maksamiseen
- 6) EU:n hyväksymien puite- ja aihealueittaisten ohjelmien mukaisten hankkeiden rahoittamiseen
- 7) hankkeiden tarkastuksista ja valvonnoista aiheutuviin menoihin
- 8) sosiaali- ja terveydenhuollon nuorten palvelujen toimintaprosessien uudistamiseen nuorisotakuun mukaisesti
- 9) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahalla tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden verkottumista ja yhteen toimivien tietojärjestelmien kehittämistä ennen muuta toteuttamalla kansallisen tason palveluja, jotka tukevat hallinnon alan tietohallintopalvelujen yhdenmukaista kehitystä. Tavoitteena on tietoteknologian hyväksikäyttöä tehostamalla parantaa myös palvelujen tasavertaista saatavuutta ja laatua sekä tukea omatoimisuutta, kotona asumista ja itsenäistä suoriutumista. Tavoitteena on myös varmistaa, että uuden tietoteknologian käyttöönotto toteutuu tasapuolisesti koko maassa, mm. toteuttamalla kansalaisten terveysverkkopalvelu.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin kolme viidesosaa ja kulutusmenojen osuudeksi noin kaksi viidesosaa. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta, sekä niille asetetuista tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

STM:n hallinnonalan Digitalisaatio terveyden ja hyvinvoinnin tukena 2025	880
Tasomuutos: Itsemurhien ehkäisyohjelma	-300
Tasomuutos: Palliatiivisen hoidon ja saattohoidon kehittäminen	-1 000
Kärkihankerahoituksen päättymisen (HO 2015)	-1 000
Toimintamenoasäästö (HO 2015)	-800
Yhteensä	-2 220
2019 talousarvio	4 382 000
2018 talousarvio	6 602 000
2017 tilinpäätös	7 572 000

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja erät palvelut

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat lähinnä äitiysavustuksesta, lapsilisistä, sotilasavustuksesta, yleisestä asumistuesta, elatustuesta, tulkkauspalvelujen järjestämisestä ja perustoimeentulotuesta sekä Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista.

Äitiysavustuksen, adoptiotuen ja lapsilisien tarkoituksena on tasata lasten syntymästä ja elatuksesta sekä kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvia kustannuksia lapsiperheiden ja muiden kotitalouksien välillä. Kyseiset etuudet suoritetaan lapsiperheille lapsikohtaisina perheen tuloista tai varallisuudesta riippumatta.

Lasten kotihoidon tukea maksetaan ulkomaille EY-asetuksen 883/2004 mukaisissa tilanteissa. Tavoitteena on estää työntekijän ja hänen perheensä jääminen sosiaaliturvan ulkopuolelle liikkumisvapauden käyttämisen seurauksena.

Sotilasavustusta maksetaan asevelvollisuuslain tai siviilipalveluslain nojalla palveluksessa olevan asevelvollisen omaiselle edellyttäen, että palvelus on heikentänyt omaisen toimeentulon mahdollisuuksia ja että hän on avustuksen tarpeessa.

Asumistuella edistetään kohtuullisen asumistason saavuttamista ja säilyttämistä alentamalla tuen tarpeessa olevien lapsiperheiden ja muiden ruokakuntien asumismenoja.

Elatustuen tavoitteena on turvata lapsen oikeus riittävään elatukseen tilanteissa, joissa lapsen yksityisoikeudellinen elatus ei tule turvatuksi. Elatustuen suuruudesta ja saamisedellytyksistä säädetään elatustukilaissa (580/2008).

Tulkkauspalvelujen järjestämisen tavoitteena on tarjota vaikeasti kuulovammaisille, kuulo- ja näkövammaisille ja puhevammaisille henkilöille heidän tarvitsemansa tulkkauspalvelut.

Toimeentulotuki on viimesijainen sosiaaliturvaetus. Perustoimeentulotuen myöntää ja maksaa Kansaneläkelaitos, jolle suoritetaan ennakot etuuden maksatusta varten valtion varoista täysimääräisesti. Kuntien osuus perustoimeentulotuen menoista on 50 % ja se huomioidaan vähennyksenä kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentilta. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen valtionosuus sisältyy momentilta 28.90.30 maksettavaan laskennallisesti määräytyvään kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen.

Edellä mainitut etuudet ovat saajalleen verovapaita. Luvun menot maksetaan kokonaisuudessaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2017—2019

	2017 toteutunut	2018 arvio	2019 arvio
Äitiysavustus			
Äitiysavustusten (lasten) lukumäärä	49 615	48 900	50 300
Äitiysavustuksen määrä euroa	140	170	170
Kansainvälinen adoptio			
Adoptiokorvausten (lasten) lukumäärä	71	100	100
Lapsilisät			
Lapsia vuoden lopussa	1 003 636	999 000	995 000
Yksinhuoltajien lapsia keskimäärin	165 675	164 800	164 300
Lapsilisää saavia perheitä	548 585	546 000	544 000
Ulkomailla asuville korvattava lasten kotihoidon tuki			
Tukea saavia perheitä keskimäärin kuukausittain	381	400	400
Sotilasavustus			
Avustuksen piirissä olevien henkilöiden lukumäärä	8 938	9 100	9 100
Avustuksen määrä keskimäärin euroa/kk (kotitalous)	347	359	350
Yleinen asumistuki			
Asumistuen saajien lukumäärä (ruokakuntia)	381 526	376 000	374 000
Tukea saavia lapsiperheitä, joista	92 017	91 000	90 000
— yksinhuoltajia	61 225	60 000	60 000
Työttömiä ruokakuntia ¹⁾	151 327	149 000	148 000
Lapsettomat opintotukea saavat ruokakunnat	112 311	112 000	112 000
Keskimääräinen tuki euroa/kk	323	324	328
Elatustuki			
Lapset, joista elatustuki maksettu	105 847	107 900	109 200
— täysimääräisenä	86 421	88 500	90 400
— elatusapua täydentävänä tai muutoin alennettuna	21 936	21 150	20 550
Täysi elatustuki euroa/kk	155,17	156,09	157,37
Tulkkauspalvelut			
Tulkkauspalveluun oikeutettuja	9 000	9 000	9 000
Perustoimeentulotuki			
Saajia vuoden aikana	402 564	411 800	414 800
Kotitalouksia vuoden aikana	277 316	283 700	285 800

¹⁾ Tuensaaja tai ainakin toinen puolisoista on työtön.

50. Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen adoptioon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 11 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) äitiysavustuslain (477/1993) mukaisten äitiysavustusten suorittamiseen, äitiyspakkauksiin liittyvien arvonlisäverojen ja yleiskulujen sekä pakkauksen suunnittelu- ja kehittämiskulujen maksamiseen

2) tuen maksamiseen kansainvälisestä adoptiosta aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Äitiysavustuksen perhe voi ottaa joko rahana tai äitiyspakkauksena ja se suoritetaan korotettuna perheelle, johon syntyy tai adoptoidaan samanaikaisesti useampi lapsi. Äitiysavustuksen suuruudesta päättää valtioneuvosto. Äitiysavustuksen ottaa noin 66 % siihen oikeutetuista äitiyspakkauksena ja osin rahana muiden nostaessa avustuksen rahana.

Kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvista kustannuksista osa korvataan adoptiovanhemmalle valtion varoista. Tuen suuruudesta on säädetty äitiysavustuksesta ja adoptiotuesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (885/2002). Jos samalla kertaa nimetään tai sijoitetaan useampia lapsia samaan perheeseen, toisesta tai sitä useammasta lapsesta maksetaan kustakin 30 % edellä mainituista tuista. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon kansainvälisten adoptioiden tuen tarkistus vuoden 2019 alusta lukien.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän 10 500 000 euroa äitiysavustusten ja 1 000 000 euroa kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvien kustannusten maksamiseen/korvaamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Adoptiotuen tarkistus	300
Tarvearvion muutos	-550
Yhteensä	-250
2019 talousarvio	11 500 000
2018 talousarvio	11 750 000
2017 tilinpäätös	8 763 500

51. Lapsilisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 369 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lapsilisälain (796/1992) mukaisten lapsilisien maksamiseen.

Selvitysosa: Lapsilisiä maksetaan alle 17-vuotiaista lapsista. Lapsilisän suuruudesta säädetään lapsilisälaissa. Lapsilisät on porrastettu siten, että niiden määrä lasta kohti suurenee perheen lapsiluvun kasvaessa. Yksinhuoltajalle lapsilisiä maksetaan korotettuna.

2019 talousarvio	1 369 900 000
2018 talousarvio	1 369 900 000
2017 tilinpäätös	1 360 500 000

52. Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 9 §:n mukaisten korvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Lasten kotihoidon tukea maksetaan ulkomaille EY-asetuksen 883/2004 mukaisissa tilanteissa. Valtio korvaa Kansaneläkelaitokselle ulkomaille maksetut tuet.

2019 talousarvio	3 800 000
2018 talousarvio	3 800 000
2017 tilinpäätös	2 242 365

53. Sotilasavustus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 17 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotilasavustuslain (781/1993) mukaisten sotilasavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Asevelvollisen omaiselle suoritettava avustus koostuu perusavustuksesta, asumisavustuksesta sekä erityisavustuksesta. Asevelvolliselle itselleen sotilasavustuksena maksetaan opintolainojen korot, jotka erääntyvät maksettaviksi palvelusaikana sekä erityisestä syystä asumisavustus hänen käytössään olevasta asunnosta aiheutuviin menoihin. Avustuksen saajista on varusmiesten ja siviilipalvelusmiesten omaisia noin 5,5 % vuosittain. Perusavustusten määrä omaisille on vuositasolla yhteensä noin 1 400 000 euroa.

2019 talousarvio	17 600 000
2018 talousarvio	17 600 000
2017 tilinpäätös	16 500 000

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 567 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukaisten asumistukien maksamiseen.

Selvitysosa: Yleinen asumistuki perustuu kokonaisvuokraan ja lineaarisen omavastuun määrittelyyn. Asumistuen tarpeeseen vaikuttavat tuensaajien lukumäärässä sekä tuensaajien asumismenoissa ja tuloissa tapahtuvat muutokset. Ahvenanmaan asumistuet rahoittaa Ahvenanmaan valtionvirasto.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Asumismenon sitominen elinkustannusindeksiin	-8 000
Enimmäisasumismenon jäädyttäminen 2018	-8 000
Opiskelijoiden keskimääräinen asumistuki arvioitua suurempi	40 000
Tarvearvion muutos	57 300
Yhteensä	81 300

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	1 567 800 000
2018 talousarvio	1 486 500 000
2017 tilinpäätös	1 266 400 000

55. Elatustuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 216 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää elatustukilain (580/2008) mukaisten elatustukien maksamiseen.

Selvitysosa: Elatustuen suuruudesta ja saamisedellytyksistä säädetään elatustukilaisissa. Määrärahan mitoituksessa otetaan huomioon vuoden aikana maksettava elatustuki. Momentille 12.33.98 tuloutetaan elatusvelvollisilta perittävät takautumissaatavat ja takaisinperintäsaatavat. Määrärahat eivät koske Ahvenanmaan maakuntaa, jonka kanssa Kansaneläkelaitos tekee erillissopimuksen elatustuen maksamisesta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	1 800
Yhteensä	1 800
2019 talousarvio	216 400 000
2018 talousarvio	214 600 000
2017 tilinpäätös	204 873 790

56. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 50 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista annetun lain (133/2010) mukaiseen tulkkauspalvelujen järjestämiseen.

Selvitysosa: Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelujen järjestämisestä vastaa Kansaneläkelaitos.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	1 437
Tulkkaustarpeen lisääntyminen	763
Tasomuutos	-900
Yhteensä	1 300
2019 talousarvio	50 700 000
2018 talousarvio	49 400 000
2017 tilinpäätös	45 475 473

57. Perustoimeentulotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 785 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaisten ennakoiden maksamiseen perustoimeentulotuen kustannuksiin.

Selvitysosa: Perustoimeentulotuki sisältää perusosan ja muut perusmenot, joihin kuuluu asumistukilain 6 §:ssä tarkoitetut asumismenot, taloussähköstä aiheutuvat menot, kotivakuutusmaksu sekä vähäistä suuremmat terveydenhuoltomenot. Toimeentulotuen perusosan suuruus määritellään toimeentulotukilain (1412/1997) 9 §:ssä, jonka mu-

kaan perusosan määriä tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään. Perusosan suuruus vuonna 2019 on yksinasuvan aikuisen osalta 491,21 euroa kuukaudessa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kuntoutusraha nuoren osallistumistulona	-1 500
Takuueläkkeen korotus (riihipäättös)	-700
Tarvearvion muutos	-29 200
Vähimmäismääraisten päivärahojen korottaminen työmarkkinatuen tasolle	-1 500
Yhteensä	-32 900

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	785 900 000
2018 talousarvio	818 800 000
2017 tilinpäätös	760 630 313

60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 388 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuviin toimintakuluihin
- 2) sairausvakuutuslain (1224/2004) 18 luvun 10 §:n mukaisten sairausvakuutusrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvien toimintakulujen valtion osuuden maksamiseen
- 3) kansaneläkelain (568/2007) 98 §:n, takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 36 §:n, vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n, eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n, rintamasotilaseläkelain (119/1977) 15 §:n ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) 9 §:n mukaisten kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuviin toimintakuluihin
- 4) rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) 27 §:n mukaisen yhteyspisteen toimintakuluihin.

Selvitysosa: Sosiaaliturvarahastojen osuudet Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista määräytyvät Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 f §:n mukaisesti etuuksien toimeenpanosta aiheutuvien toimintakulujen suhteessa. Sosiaaliturvan yleisrahaston osuus Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista on arviolta 48 %, sairausvakuutusrahaston osuus 39 % ja kansaneläkerahaston osuus 13 % vuonna 2019. Valtio rahoittaa noin kolmanneksen sairausvakuutusrahaston toimintakuluista.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Sosiaaliturvan yleisrahaston toimintakulut	257 300 000
Sairausvakuutusrahaston toimintakulut	61 000 000
Kansaneläkerahaston toimintakulut	69 000 000
Yhteyspisteen toimintakulut	700 000
Yhteensä	388 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aktiivimallin toimeenpano	7 000
Eläkekulujen kasvu	2 800
Opiskelijoiden terveydenhuolto	860
Palkankorotukset (vv.2018 ja 2019)	8 300
Pysyvät resurssitarpeet	35 040
Vuoden 2017 ylijäämä	9 000
Yhteensä	63 000
2019 talousarvio	388 000 000
2018 talousarvio	325 000 000
2017 tilinpäätös	331 747 000

20. Työttömyysturva

Selvitysosa: Työttömäksi jääneen toimeentulon turvaavat työttömyysturvalain perusteella maksettava työttömyyspäiväraha sekä työmarkkinatuki. Työttömyyspäivärahaa maksetaan joko peruspäivärahana tai ansiopäivärahana. Päivärahan edellytyksenä on työssäoloehdon täyttäminen, joka edellyttää 26 viikon työhistoriaa. Myös Suomesta toiseen EU- tai ETA-maahan työnhakijaksi lähtevä työtön voi saada työttömyyspäivärahaa kolmen kuukauden ajan. Työmarkkinatuki turvaa niiden Suomessa asuvien työttömien toimeentulon, jotka eivät työssäoloehdon puuttumisen vuoksi ole oikeutettuja päivärahaan tai joiden oikeus päivärahaan on päättynyt.

Työttömyysturvan tavoitteena on kohtuullisen taloudellisen toimeentulon takaaminen kaikille työttömille. Kohtuullinen toimeentulo määritellään vähimmäistoimeentulona ja suhteessa aikaisempiin tuloihin. Työttömyysturvaa on kehitetty siten, että se kannustaa aktiivisuuteen ja työllistymiseen. Työllistymisen edistämiseksi työttömyysturvassa on 300 euron suojaosa. Sen ylittävät työtulot sovitellaan työttömyysetuuden kanssa siten, että puolet tulosta vähennetään etuudesta. Etuus yhdessä työtulojen kanssa voi enimmillään olla etuuden perusteena olevien tulojen suuruinen. Lisäksi on helpotettu yritystoiminnan aloittamista työttömyyden aikana siten, että yrittäjyyden päätoimisuutta ei arvioida ensimmäisten neljän kuukauden aikana.

Työttömyysetuutta maksetaan paitsi työttömyyden myös työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Tällöin hakijalle maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon hänellä työttömänä ollessaan olisi oikeus. Työttömiä, irtisanottuja ja lomautettuja kannustetaan osallistumaan koulutukseen tai muihin työllistymistä tukeviin toimiin, jotta mahdollisuudet nopeaan uudelleen työllistymiseen paranevat. Ansio-osaa maksetaan korotettuna työllistymistä edistävien toimien ajalta. Työllistymistä edistävien toimien ajalta maksetaan lisäksi kulukorvausta. Lisäksi työttömiä kannustetaan ammatillisten valmiuksien parantamiseen tai yritystoiminnan aloittamista tukeviin opintoihin mahdollistamalla lyhytkestoinen päätoiminen opiskelu työttömyyden aikana.

Työelämän muutoksiin vastaamiseksi ammattitaitoa on pidettävä yllä ja tarvittaessa on varauduttava sen muokkaamiseksi uusiin tehtäviin sopivaksi. Työssä oleville maksettavan aikuiskoulutustuen tavoitteena on edistää työssä olevien työelämän tarpeista lähtevää osaamista ja elinikäistä oppimista, jolla samalla ennaltaehkäistään työttömyyttä. Palkansaajan aikuiskoulutustuki muodostuu peruspäivärahan suuruisesta perusosasta ja ansio-osasta. Työllisyysrahasto rahoittaa palkansaajan aikuiskoulutustuen kokonaisuudessaan. Yrittäjän aikuiskoulutustuki maksetaan perusosan suuruisena, jonka valtio rahoittaa. Lisäksi valtio suorittaa valtion palveluksessa olevan henkilöstön osalta Työllisyysrahastolle sen tilinpäätöksessä vahvistetut valtion henkilöstölle myönnettyistä ammattitutkintostipendeistä aiheutuneet kustannukset.

Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on henkilön työkyvyn säilyttäminen tai palauttaminen. Kunta järjestää pitkään työttömänä olleille työmarkkinatukea ja toimeentulotukea saaville henkilöille kuntouttavaa työtoimintaa työllistymisen edistämiseksi.

Ikääntyvän työvoiman työssä pysymistä on edistetty nostamalla lisäpäiväoikeuden ikäraja 61 vuoteen vuonna 1957 tai sen jälkeen syntyneillä.

Vuorottelukorvausta maksetaan työntekijälle, joka siirtyy vuorotteluvapaalle työnantajan palkatessa työttömän henkilön vastaavaksi ajaksi.

Toiminnan laajuus 2017—2019

	2017 toteutunut	2018 arvio	2019 arvio
Työttömyysaste (%)	8,6	8,1	7,8
Kuntouttava työtoiminta			
Toimintaan osallistuvat henkilöt keskimäärin vuodessa	35 000	35 000	35 000
Toimintapäiviä keskimäärin vuodessa/osallistuja	90	70	70
Ansiopäiväraha			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	141 112	125 000	115 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	36,4	31,7	29,4
— työttömyysajalta	33,0	28,5	26,4
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta yht.	3,4	3,2	3,0
Keskimääräinen päiväraha (€pv)	63,8	64,4	65,2
Peruspäiväraha			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	33 233	30 000	26 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	8,9	7,6	6,7
— työttömyysajalta	7,7	6,3	5,4
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	1,2	1,3	1,3
Keskimääräinen päiväraha (€pv)	32,1	31,4	31,2
Työmarkkinatuki			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	198 600	192 000	190 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	52,0	50,0	49,9
— työttömyysajalta	36,7	35,3	35,2
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	15,3	14,7	14,4
Keskimääräinen työmarkkinatuki (€pv)	32,8	32,7	32,5
Vuorottelukorvaus			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	2 961	3 000	3 000
Korvauspäiviä ansioturvassa, milj. kpl	0,8	0,8	0,8
Korvauspäiviä perusturvassa, milj. kpl	0,0	0,0	0,0
Keskimääräinen korvaus ansioturvassa (€pv)	55,9	56,5	57,2
Keskimääräinen korvaus perusturvassa (€pv)	23,0	23,2	23,5

31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 26 840 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä.

Määräraha budjetoidaan suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Kunnalle maksettava korvaus on 10,09 euroa toimintapäivää ja toimintaan osallistujaa kohti. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvia arvioidaan olevan vuonna 2019 noin 40 000 henkilöä ja toimintapäiviä arvioidaan olevan keskimäärin 70 osallistujaa kohti. Valtion korvausta maksetaan jokaisesta kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvasta niiltä päiviltä, joina henkilö osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan, kuitenkin enintään neljältä päivältä viikossa.

2019 talousarvio	26 840 000
2018 talousarvio	26 840 000
2017 tilinpäätös	20 095 649

50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 816 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen ansiopäivärahan rahoittamiseen siten kuin työttömyysetuuksien rahoittamisesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyyskassalain (603/1984) on säädetty valtion osuudesta

2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) tarkoitettujen kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti

3) työttömyyskassojen hallintokuluosuuden maksamiseen työttömyyskassalain (603/1984) mukaisesti

4) työttömyysturvalain (1290/2002), 8. luvun perusteella maksettavaan liikkuvuusavustukseen

5) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalain (1290/2002) säädetään valtioneosuudesta.

Määrärahaa saa käyttää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain perusteella valtiolle työllistämisen, työnantajalle maksettavan palkkatuen ja yrittäjäksi ryhtyvälle maksettavan starttirahan työttömyyspäivärahan valtioneosuutta vastaavan osuuden maksamiseen.

Siirtomenoista palkkatuki ja starttiraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Ansiopäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Ansiopäivärahan rahoittavat Työllisyysrahasto, työttömyyskassat ja valtio. Palkansaajien päivärahoista työttömyyskassojen osuus on pääsääntöisesti 5,5 % kuitenkin siten, että ansioturvan korotusosat ja muutosturvalisät Työllisyysrahasto rahoittaa kokonaan. Valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja rahasto loppuosan. Valtio ei osallistu lomautusajalta eikä ns. lisäpäiviltä maksettavien päivärahojen eikä myöskään lapsikorotusten rahoitukseen. Yrittä-

jien päivärahoista valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja lapsikorotukset, yrittäjäkassat rahoittavat loppuosan. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulukorvaukset.

Vuorottelukorvaus rahoitetaan samoin kuin vastaavat työttömyysetuudet. Valtionosuus kassan jäsenille maksetuista korvauksista vastaa peruspäivärahan osuutta täydestä ansiopäivärahasta.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen, jolla edistetään yrittäjien ansioperusteisen työttömyysturva-oikeuden toteutumista muuttamalla työttömyyskassan jäsenyyttä koskevia säännöksiä niin, että itsensä virheellisesti palkansaajakassassa vakuuttanut työttömyysturvalain mukainen yrittäjä voi takautuvasti siirtää jäsenyyden yrittäjiä vakuuttavaan työttömyyskassaan. Tähän tarkoitukseen on varattu 10 000 000 euroa.

Momentin nimike on muutettu.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtionosuus maksetuista päivärahoista	
— työttömyysajalta	620 900 000
— työllistymistä edeltävien palvelujen ajalta	82 000 000
Palkkatuet ja starttirahat	48 000 000
Kulukorvaukset	25 000 000
Valtionosuus hallintokuluihin	14 000 000
Vuorottelukorvaus	26 100 000
Yhteensä	816 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lyhytkestoinen opiskelu työttömyysturvalla	1 400
Palkkatuen arvioitu käyttö	-11 600
Siirto momentilta 33.20.56	26 100
Tarvearvion muutos	-235 100
Työn vastaanottamisen kannustimien parantaminen (riihipäättös)	20 000
Yrittäjien perheenjäsenten työttömyysturva	10 000
Yhteensä	-189 200

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	816 000 000
2018 talousarvio	1 005 200 000
2017 tilinpäätös	983 911 277

(51.) Valtionosuus peruspäivärahasta (arviomääräraha)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 33.20.52	-42 400
Yhteensä	-42 400

2018 talousarvio	42 400 000
2017 tilinpäätös	95 356 992

52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 511 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) työttömyysturvalain (1290/2002) sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) perusteella maksettavien peruspäivärahan tai työmarkkinatuen, ja niihin liittyvien lapsikorotusten ja työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavien korotusosien maksamiseen siten kuin työttömyysturvalaissa on säädetty valtion osuudesta

2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaisten lakisääteisten kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti

3) työttömyysturvalain (1290/2002) 8. luvun perusteella maksettavaan liikkuvuusavustukseen

4) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään valtionosuudesta.

Määrärahaa saa käyttää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain perusteella valtiolle työllistämisen, työnantajalle maksettavan palkkatuen ja yrittäjäksi ryhtyvälle maksettavan starttirahan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen valtionosuutta vastaavan osuuden maksamiseen.

Siirtomenoista palkkatuki ja starttiraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Peruspäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Peruspäiväraha ja siihen liittyvä lapsikorotus sekä korotusosa rahoitetaan valtion varoista ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulukorvaukset. Työttömyysvakuutusmaksu, joka peritään työttömyyskassoihin kuulumattomilta henkilöiltä, tilitetään Kansaneläkelaitokselle.

Kunnat ja valtio rahoittavat puoliksi työttömyyden perusteella vähintään 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen. Kuntien rahoitusosuus on 70 prosenttia työmarkkinatukea yli 1 000 päivää saaneiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen osalta. Muun työmarkkinatuen valtio rahoittaa kokonaan. Lisäksi valtio huolehtii Kansaneläkelaitoksen maksuvalmiudesta työmarkkinatuen osalta (maksuvalmiussuoritus).

Vuorottelukorvaukset rahoitetaan kuten vastaavat työttömyysetuudet. Kasaan kuulumattomien henkilöiden vuorottelukorvaukset valtio rahoittaa kokonaan.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen työttömyysetuuksista annetun lain muuttamisesta, jolla vahvistetaan työttömyysvakuutusmaksut vuodelle 2019.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen peruspäivärahan rahoitukseen ohjattavasta palkansaajan työttömyysvakuutusmaksukertymän enimmäismäärästä. Työllisyysrahastosta ohjataan peruspäivärahan rahoitukseen enintään peruspäivärahamenon verran ilman kulukorvauksia.

Momentin nimike on muutettu.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Työmarkkinatuet	
— työttömyysajalta	1 125 500 000
— kuntien rahoitusosuus	-370 000 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	493 000 000
— kulukorvaukset	96 000 000
— liikkuvuusavustus	2 000 000
— palkkatuki	129 000 000
— korotusosa	30 000 000
Työmarkkinatuki yhteensä	1 505 500 000
Peruspäiväraha	
— työttömyysajalta	163 000 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	3 000 000
— korotusosa	37 600 000
— kulukorvaus	6 300 000
— palkkatuki	17 000 000
Palkansaajan tt-maksun osuus	-220 600 000
Peruspäiväraha yhteensä	6 300 000
Vuorottelukorvaus	100 000
Yhteensä	1 511 900 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kuntoutusraha nuoren osallistumistulona	-1 500
Lyhytkestoinen opiskelu työttömyysturvalla	3 500
Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuosuuden muutos	-48 400
Palkkatukien arvioitu käyttö	-64 400
Siirto momentilta 33.20.51	42 400
Siirto momentilta 33.20.56	100
Tarvearvion muutos	16 900
Yhteensä	-51 400

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	1 511 900 000
2018 talousarvio	1 563 300 000
2017 tilinpäätös	1 495 980 710

55. Valtionosuudet Työllisyysrahastolle (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 750 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikuiskoulutusetuuksista annetun lain (1276/2000) mukaisen valtionosuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Momentilta maksetaan yrittäjien aikuiskoulutustuki. Lisäksi valtio suorittaa valtion palveluksessa olevan henkilöstön osalta Työllisyysrahastolle sen tilinpäätöksessä vahvistetut valtion henkilöstölle myönnettyistä ammattitutkintostipendeistä aiheutuneet kustannukset.

Momentin nimike on muutettu.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	20
Yhteensä	20
2019 talousarvio	3 750 000
2018 talousarvio	3 730 000
2017 tilinpäätös	53 000 000

(56.) *Valtionosuus vuorottelukorvauksesta* (arviomääräraha)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 33.20.50	-26 100
Siirto momentille 33.20.52	-100
Tarvearvion muutos	100
Yhteensä	-26 100
2018 talousarvio	26 100 000
2017 tilinpäätös	19 000 004

30. Sairausvakuutus

Selvitysosa: Sairausvakuutus täydentää julkista terveydenhuoltoa korvaamalla väestölle osan avohoidon lääke- ja matkakustannuksista sekä turvaamalla väestölle mahdollisuuden hankkia terveystalveta ja yksityiseltä sektorilta kohtuullisin kustannuksin. Lisäksi turvataan riittävä toimeentulo tasaamalla lyhytaikaisesta sairaudesta sekä vanhempainvapaasta aiheutuvaa työtulojen menetystä.

Sairausvakuutuksen rahoitus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen.

Sairanhoitovakuutuksesta korvataan osa avohoidon lääkemenosta, matkakuluista, ylioppilaiden perusterveydenhuollon kustannuksista sekä Kansaneläkelaitoksen järjestämän kuntoutuksen kustannuksista. Sairanhoitovakuutuksesta korvataan myös osa yksityisen terveydenhuollon lääkärin- ja hammaslääkärin palkkioista sekä lääkärin määräämistä tutkimuksista ja hoidoista.

Työtulovakuutuksesta maksetaan sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa, erityishoitorahaa sekä äitiys-, isyys-, vanhempain- ja erityisäitiysrahaa sekä työnantajille maksettavaa perhevapaakorvausta. Lisäksi työtulovakuutuksesta korvataan osa työnantajien ja yrittäjien järjestämän työterveyshuollon kustannuksista sekä vanhempainloma-ajalta kertyvistä vuosilomakustannuksista.

Toiminnan laajuus 2017—2019

	2017 toteutunut	2018 arvio	2019 arvio
Päivärahat			
Sairauspäivärahan saajat	286 630	285 500	284 700
Vanhempainpäivärahan saajat	149 092	144 300	145 600
Keskimääräinen sairauspäiväraha (€/pv)	54,06	54,30	55,60
Keskimääräinen vanhempainpäiväraha (€/pv)	64,55	65,50	67,00
Sairaus- ja vanhempainpäivärahan vähimmäistaso (€/pv)	23,93	24,64	27,86
Lääkkeet			
Lääkkeiden omavastuukerrat (1 000 kpl)	28 800	29 300	29 800
Sairausvakuutuksen korvaama osuus peruskorvatuista lääkkeistä (%)	38,3	40,0	40,0
Lääkkeiden lisäkorvausraja (€)	605,13	605,13	565,00
Lääkkeiden lisäkorvausta saaneet henkilöt	238 958	247 000	281 000
Sairaanhoitokorvaukset			
Vuonna 2017 sairausvakuutus korvasi kustannuksista lääkärinpalkkioiden osalta 16,0 %, hammaslääkärinpalkkioista 14,8 %, tutkimuksen ja hoidon osalta 13,7 % sekä matkojen osalta 76,9 %.			

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 373 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sairausvakuutuslain (1224/2004) sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaisten valtion osuuksien maksamiseen
- 2) maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 3) rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) mukaisten korvausten maksamiseen.

Kansaneläkelaitos saa käyttää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaiseen harkinnanvaraiseen yksilökohtaiseen kuntoutukseen enintään 53 400 000 euroa ja saman lain mukaisen yksilökohtaisen kuntoutuksen kehittämishankkeisiin, sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin enintään 6 600 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan harkinnanvaraisen kuntoutuksen yksilökohtaisen kuntoutuksen osalta suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Sairausvakuutus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen. Valtio rahoittaa sairaanhoitovakuutuksen menoista EU-maihin maksettavat sairaanhoitokorvaukset, ulkomailla asuvien sairaanhoidosta kunnille aiheutuvat kustannukset ja osan Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista. Muutoin sairaanhoitovakuutuksen menoista valtio rahoittaa 44,9 % ja vakuutetut 55,1 %. Työtulovakuutus rahoitetaan työnantajien, palkansaajien, yrittäjien ja valtion osuuksilla. Valtio rahoittaa työtulovakuutuksen menoista vähimmäismääräiset sairaus- ja vanhempainpäivärahat sekä vähimmäismääräiset kuntoutusrahat. Lisäksi valtio rahoittaa 3,4 %-osuuden vanhempainpäivärahamenoista sekä osuuden yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon menoista. Valtio rahoittaa lisäksi kilpai-

lukyksopimuksessa sovitun työnantajan sairausvakuutusmaksun alennuksen. Lisäksi valtio turvaa sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden.

Vuonna 2019 sairaanhoitovakuutuksen rahoittamiseksi sairaanhoitomaksuna peritään eläke- ja etuustuloista 1,59 %. Palkkatulosta tai yrittäjän tulosta sairaanhoitomaksua ei peritä. Työtulovakuutuksen rahoittamiseksi vähintään 14 000 euron vuositulon osalta peritään sairausvakuutuksen päivärahamaksua palkansaajilta 1,50 % ja yrittäjiltä 1,73 %. Alle 14 000 euroa alittavan vuositulon osalta palkansaajien päivärahamaksua ei peritä ja yrittäjiltä peritään päivärahamaksua 0,23 %. Työnantajien sairausvakuutusmaksu on 0,75 %.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen sairausvakuutuslain, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain sekä takuueläkelain muuttamisesta siten, että vähimmäismäärisiä päivärahoja korotetaan työmarkkinatuen tasolle, monikko- ja adoptioiperheiden sekä lapsesta yksin huolehtivan äidin asemaa parannetaan, lääkekorvausten vuosiomavastuurajaa alennetaan sekä sairausvakuutuskorvauksen maksamista julkisissa tiloissa annettuun yksityiseen hoitoon jatketaan vuoden 2021 loppuun saakka. Lisäksi takuueläkelakia ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettua lakia muutetaan siten, että takuueläkettä, eläketukea, nuorten kuntoutusrahaa ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavaa vähimmäispäivärahaa korotetaan. Koskee myös momenteja 33.10.57 ja 33.40.60.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta siten, että nuorten ammatillisen kuntoutuksen kriteereitä lievennetään.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi asumisperusteisen etuuslainsäädännön soveltamisesta rajat ylittävissä tilanteissa.

Erityiskorvattavien lääkkeiden luetteloon tehtävistä muutoksista aiheutuva kustannusten lisäys on vuositasolla enintään 8 400 000 euroa.

Hallituksen esitykset huomioon ottaen sairausvakuutuksen menot ja valtionosuudet vuonna 2019 ovat arviolta seuraavat (milj. euroa)

Menot

<i>Työtulovakuutus</i>	
Sairauspäivärahat	820
Vanhempainpäivärahat	1 010
Perhevapaakorvaus	44
Mata-päivärahat	5
Kuntoutusrahat	128
Työterveyshuolto	360
Yrittäjien lisäpäivät	11
Rahaston 8 %:n osuus	4
Yhteensä	2 382

Sairaanhoitovakuutus

Lääkekorvaukset	1 466
Matkat	309
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	50
Lääkäripalkkiot	58
Hammaslääkäripalkkiot	56
Muut sairaanhoitokorvaukset	70

Kuntoutuspalvelut	400
Rahaston 8 %:n osuus	7
Yhteensä	2 416
Menot yhteensä	4 798

Tulot*Työtulovakuutuksen tuotot*

Vakuutettujen maksut	1 470
Työnantajamaksut	747
Yrittäjien lisäpäivät	11
Valtion rahoitusosuus	225
Vuoden 2017 maksuyli-/alijäämä	-160
Yhteensä	2 293

Sairaanhoitovakuutuksen tuotot

Palkansaajien ja yrittäjien maksut	-
Etuudensaajien maksut	326
Valtion rahoitusosuus	2 148
Ulkomailta maksetut EU-korvaukset	9
Vuoden 2017 maksuyli-/alijäämä	-20
Yhteensä	2 463

Tulot yhteensä	4 756
-----------------------	--------------

Valtion osuudet yhteensä	2 373
---------------------------------	--------------

Työtulovakuutus

Vanhempainpäivärahat	32
Vähimmäispäivärahat	191
Osuus yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollosta	2
<i>Sairaanhoitovakuutus</i>	
Osuus sairaanhoidosta	1 127
Osuus kilpailukykysojimmuksesta	980
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	41

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Asumisperusteisen sosiaaliturvan muutokset	-500
Lääkekorvausten vuosiomavastuurajan alentaminen	5 000
Monimuotoiset perheet	500
Nuorten kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen päivärahan korotus (riihipäätös)	1 100
Tarvearvion muutos	68 010
Työnantajan sairausvakuutusmaksun alennus (kiky)	159 000
Vähimmäismääräisten päivärahojen korottaminen työmarkkinatuen tasolle	20 400
Yhteensä	253 510

2019 talousarvio	2 373 500 000
2018 talousarvio	2 119 990 000
2017 tilinpäätös	1 942 157 161

40. Eläkkeet

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat valtion osuuksista eläkejärjestelmien sekä osuudesta maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutuksen ja sairauspäivärahan omavastuuajan rahoittamiseen sekä vammaisetuksien rahoittamisesta.

Eläketurva muodostuu työeläkkeestä sekä sitä täydentävästä kansaneläkkeestä. Työeläkkeen tehtävänä on turvata kohtuullinen toimeentulo ja kansaneläkkeen tehtävänä on turvata vähimmäistoimeentulo vanhuuden, työkyvyttömyyden, työttömyyden ja perhehuoltajan kuoleman varalta. Eläkkeensaajia oli 31.12.2017 yhteensä 1 585 582, joista vanhuuseläkkeellä 1 339 991, perhe-eläkkeellä 270 453, työkyvyttömyyseläkkeellä 206 048, osa-aikaeläkkeellä 7 244 sekä muilla eläkkeillä 12 026. Henkilön on mahdollista saada samanaikaisesti usean lajin mukaista eläkettä.

Vuosina 2015—2017 maksetut eläkkeet (milj. euroa)

	2015	2016	2017
Yksityinen sektori	15 944	16 442	17 086
Kunnalliset eläkkeet	4 569	4 764	5 011
Valtion eläkkeet	4 412	4 479	4 574
Muut julkiset yhteensä	340	350	362
<i>Työeläkkeet yhteensä</i>	<i>25 265</i>	<i>26 035</i>	<i>27 033</i>
Solita-eläkkeet	501	505	505
Kelan eläkkeet	2 505	2 470	2 391
<i>Lakisäätöiset eläkkeet yhteensä</i>	<i>27 271</i>	<i>29 010</i>	<i>29 929</i>
Keskimääräinen kokonaiseläke (oma eläke) euroa/kk	1 394	1 436	1 464

Työeläkkeet rahoitetaan työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuilla. Työeläkkeet ovat talousarvion ulkopuolella lukuun ottamatta valtion eläkkeitä, joiden rahoitus kuuluu valtiovarainministeriön pääluokkaan. Valtio osallistuu merimieseläkkeiden, yrittäjäläkkeiden ja maatalousyrittäjäläkkeiden rahoitukseen. Kansaneläkkeet, yleiset perhe-eläkkeet, takuueläkkeet ja lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvä eläke rahoitetaan kokonaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2017—2019

Eläkkeen saajia	2017 toteutunut	2018 arvio	2019 arvio
Merimieseläkkeen saajia	8 290	8 336	8 382
Maatalousyrittäjäläkkeen saajia	152 734	145 964	139 152
Yrittäjäläkkeen saajia	246 670	254 258	261 067
Tapaturmavakuutustapahtumia, maatalousyrittäjät	4 621	4 433	4 359
Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan päivärahatapauksia, maatalousyrittäjät ja apurahansaajat	9 944	9 501	9 096
Lapseneläkkeen saajia	16 343	16 300	16 200
Leskeneläkkeen saajia	5 153	5 100	5 000
Kansaneläkkeen saajia	606 914	604 700	600 000
Takuueläkkeen saajia	101 669	102 100	102 500

Toiminnan laajuus 2017—2019

	2017	2018	2019
Vakuutettujen lukumäärä	toteutunut	arvio	arvio
MEL-vakuutettuja	8 424	8 477	8 546
MYEL-vakuutettuja	58 645	55 523	52 498
YEL-vakuutettuja	232 400	232 400	232 600
MYEL-vakuutettuja apurahansaaajia	3 062	3 047	3 047
Tapaturmavakuutettuja maatalousyrittäjiä	80 317	77 628	75 084

Toiminnan laajuus 2017—2019

	2017	2018	2019
Keskimääräisiä eläkkeitä	toteutunut	arvio	arvio
Keskimääräinen merimieseläke (€kk)	1 440	1 460	1 500
Keskimääräinen maatalousyrittäjäeläke (€kk)	467	493	526
Keskimääräinen yrittäjäeläke (€kk)	415	418	424
Keskimääräinen tapaturmaeläke (€kk), maatalousyrittäjät	645	661	685
Keskimääräinen leskeneläke (€kk)	170	168	166
Keskimääräinen kansaneläke (€kk)	290	288	285
Keskimääräinen takuueläke (€kk)	156	171	182

Toiminnan laajuus 2017—2019, eläkkeen saajan asumistuki ja vammaisetuudet

	2017	2018	2019
	toteutunut	arvio	arvio
Eläkkeensaajan asumistuki, saajat	207 300	217 500	221 000
Eläkettä saavan hoitotuki, saajat	220 661	216 800	216 900
Vammaistuki, saajat	47 914	47 900	50 800
Ruokavaliokorvaukset, saajat	34 520	-	-

Yksityisen työnantajan työsuhteessa olevat merimiehet on vakuutettu merimiesten eläkelain (MEL) mukaisesti. Itsenäisten liikkeen- ja ammatinharjoittajien sekä osan yrityksen omistajista on vakuutettava ansiotoimintansa yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisesti ja maanviljelijöiden, kalastajien, apurahansaaajien ja poronhoitajien maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) mukaisesti.

Työtapaturmasta ja ammattitaudista suoritetaan korvauksia tapaturmavakuutuslainsäädännön mukaisesti työntekijöille ja maatalousyrittäjille. Korvauksia maksetaan muun muassa sairaanhoidosta ja ansionmenetyksestä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki koskee niitä henkilöitä, joille MYEL-vakuutus on pakollinen. Tapaturmavakuutus rahoitetaan työnantajien tapaturmavakuutusmaksuin, mutta valtio osallistuu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoitukseen.

Omaeläkkeen lisäksi eläkettä voidaan maksaa perheenhuoltajan kuoltua. Yleisen perhe-eläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo perheenhuoltajan kuoltua. Perhe-eläkettä maksetaan leskelle ja alaikäiselle lapselle. Leskeneläkettä sovitetaan yhteen laskennallisen omaeläkkeen kanssa.

Kansaneläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo niille eläkkeensaajille, jotka eivät saa muuta eläkettä tai joiden muu eläketurva on vähäinen. Kansaneläkkeen määrä pienenee työeläketulojen kasvaessa, eikä kansaneläkettä jää maksettavaksi työeläkkeiden ylitettyä tietyn määrän. Eläkkeeseen voi kuulua myös eläkettä saavan hoitotu-

ki, asumistuki ja lapsikorotus. Kansaneläkejärjestelmästä maksetaan myös työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea ja yksilöllistä varhaiseläkettä, jos henkilö ei saa muuta eläkettä tai eläke on pieni.

Valtio rahoittaa vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Vammaiseturuksien tarkoituksena on tukea vammaisten ja pitkäaikaisesti sairaiden henkilöiden itsenäistä selviytymistä ja elämänlaatua. Vammaiseturuksia ovat eläkettä saavan hoitotuki, alle 16-vuotiaan vammaistuki ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuki.

50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 63 271 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää merimieseläkelain (1290/2006) 152 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion osuus merimieseläkemennoista on 31 %.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus	1 000
Tarvearvion muutos	1 271
Yhteensä	2 271
2019 talousarvio	63 271 000
2018 talousarvio	61 000 000
2017 tilinpäätös	57 900 000

51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 714 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 135 §:n ja 135 a §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) 41 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa maatalousyrittäjien eläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksut ja sijoitusten tuotto eivät niihin riitä, ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista valtion osuus on kuitenkin 1/3. Valtion osuuden etuus- ja hoitokulumenoista arvioidaan vuonna 2019 olevan 82 %.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus	11 240
Tarvearvion muutos	17 660
Yhteensä	28 900
2019 talousarvio	714 200 000
2018 talousarvio	685 300 000
2017 tilinpäätös	662 200 000

52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 279 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yrittäjän eläkelain (1272/2006) 140 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa yrittäjäeläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksurahasto ei niihin riitä.

Yrittäjien maksuprosentin on vuonna 2019 oletettu olevan 24,1 % alle 53-vuotiaiden osalta ja 25,6 % 53-vuotiaiden ja sitä vanhempien osalta, jolloin vakuutusmaksutulo olisi 1 094 000 000 euroa. Kokonaiseläkemenoksi arvioidaan 1 300 000 000 euroa. Valtion osuuteen vaikuttavat lisäksi YEL 10 §:n 2 momentissa tarkoitetut avoimet maksut, joiden määräksi on arvioitu 84 000 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus	4 400
Tarvearvion muutos	35 600
Yhteensä	40 000

2019 talousarvio	279 000 000
2018 talousarvio	239 000 000
2017 tilinpäätös	192 849 154

53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 11 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) 8 §:n mukaiseen valtion korvaukseen.

Selvitysosa: Alle kolmevuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta myönnetyn eläkkeen aiheuttamat kustannukset korvataan kokonaan valtion varoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus	230
Tarvearvion muutos	1 270
Yhteensä	1 500

2019 talousarvio	11 500 000
2018 talousarvio	10 000 000
2017 tilinpäätös	10 048 256

54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 517 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 148 §:n ja 150 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen

2) sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) 10 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion välitön osuus kokonaiskustannuksista on 29,5 % ja maatalousyrittäjien osuus on 33,5 %. Perusturvaosuus rahoitetaan Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kautta. Kansaneläkelaitoksen osuus kokonaiskustannuksista on 27,6 % ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen 9,4 %.

Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille aiheutuvat kustannukset maksetaan kokonaan valtion varoista. Momentilta maksetaan myös apurahansaajille maksettavat tapaturmavakuutuksen mukaiset korvaukset ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus	230
Tarvearvion muutos	-713
Yhteensä	-483
2019 talousarvio	14 517 000
2018 talousarvio	15 000 000
2017 tilinpäätös	13 406 699

60. Valtion osuus kansaneläkeläistä ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 562 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kansaneläkelain (568/2007) 101—103 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) vammaisetuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 3) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 4) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 150 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 5) takuueläkelain (703/2010) 36 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 6) eläketukilain (1531/2016) mukaisten etuuksien maksamiseen
- 7) maahanmuuttajien erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukaisten etuuksien maksatuksen oikaisuun.

Selvitysosa: Valtio rahoittaa kansaneläkkeet, takuueläkkeet, perhe-eläkkeet, eläketuet, eläkkeensaajan asumistuet ja vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Lisäksi valtio turvaa kansaneläkerahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän sekä maksuvalmiuden.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen kansaneläkeindeksistä annetun lain muuttamisesta ja toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta siten, että kansaneläkeindeksi jäädytetään vuoden 2019 osalta. Koskee myös momenteja 33.10.53, 33.10.57, 33.20.50, 33.20.51, 33.20.52, 33.20.55, 33.20.56, 33.30.60 ja 33.50.50. Indeksijäädytys ei koske perustoimeentulotukea, johon tehdään normaali tarkistus.

Kun hallituksen esitykset on otettu huomioon kansaneläkevakuutuksen valtion osuudet, muut menot ja tulot vuonna 2019 ovat arviolta seuraavat (milj. euroa)**Menot**

Kansaneläkemenot	2 121
Takuueläke	226
Vammaisetuudet	554
Eläkkeensaajan asumistuki	638
Eläketuki	25
Yhteensä	3 564

Tulot

Omaisuuuden tuotot	1
Valtion osuudet etuuksista	3 565
Rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän turvaaminen (valtio)	-2
Yhteensä	3 564

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Takuueläkkeen korotus (riihipäätös)	9 600
Tarvearvion muutos	-27 500
Yhteensä	-17 900

2019 talousarvio	3 562 600 000
2018 talousarvio	3 580 500 000
2017 tilinpäätös	3 531 883 431

50. Veteraanien tukeminen

Selvitysosa: Luvun menot muodostuvat lähinnä sotainvalideille ja heidän puolisoilleen, sotilasinvalidille sekä rintamaveteraaneille maksettavista korvauksista, etuuksista ja kuntoutuksesta. Lisäksi sairaskodeissa toteutettavaan kuntoutukseen ja laitoshuoltoon käytetään Veikkaus Oy:n tuottovaroja.

Sotilasvammakorvausten tavoitteena on korvata sodassa tai asepalveluksessa saatujen vammojen ja sairauksien aiheuttama haitta sekä turvata mahdollisuus itsenäiseen selviytymiseen. Tavoitteena on myös turvata toimeentulo niille sotainvalideille, jotka eivät muutoin saa riittävää toimeentuloa. Kuntoutustoiminnan tavoitteena on tukea itsenäistä selviytymistä ja siten lisätä sotainvalidien ja heidän puolisoitensa mahdollisuuksia asua kotona mahdollisimman pitkään.

Edunsaajien määrät vuosina 2017—2019

	2017 toteutunut	2018 arvio	2019 arvio
Sotainvalidien määrä vuoden lopussa	1 493	1 150	885
Sotilasinvalidien määrä vuoden lopussa	2 040	1 938	1 841
Rintamaveteraanien määrä	12 298	9 617	7 387
Sotainvalidien omaisten määrä (= huoltoeläkkeensaajat)	4 338	3 687	3 134

	2017 toteutunut	2018 arvio	2019 arvio
Eräissä sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden määrä	3 148	2 802	2 494
Kuntoutukseen oikeutettujen puolisoiden ja leskien määrä	3 315	2 950	2 626

Sotilasvammalaki koskee sekä Suomen sodissa vuosina 1939—1945 vammautuneita (sotainvalidit) että varusmiespalveluksessa ennen vuotta 1991 loukkaantuneita tai vammautuneita henkilöitä (sotilasinvalidit). Teksteissä käytetään useimmiten ilmaisua ”sotainvalidi”. Ilmaisua pitää sisällään myös sotilasinvalidit, jotka ovat sotilasvammalain mukaan oikeutettuja samoihin etuuksiin ja palveluihin kuin sotainvalidit heille määritellyn työkyvyttömyysasteen (haitta-asteprosentin) mukaisesti.

30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 250 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää siirtoväen huollon järjestämisestä annetun lain (864/1949) 2 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksiin sijoitettujen sotasiirtolaisten määrän arvioidaan vuonna 2019 olevan 16. Määräraha jakautuu sekä korvausennakoiden että loppuerien maksamiseen.

2019 talousarvio	1 250 000
2018 talousarvio	1 250 000
2017 tilinpäätös	649 108

50. Rintamalisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 9 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaisen rintamalisän maksamiseen
- 2) ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) mukaisen rintamalisän maksamiseen.

Selvitysosa: Lakien 119/1977 ja 988/1988 mukaan myönnettävistä rintamalisistä kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset korvataan valtion varoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-3 100
Yhteensä	-3 100

2019 talousarvio	9 500 000
2018 talousarvio	12 600 000
2017 tilinpäätös	15 469 166

51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 85 378 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilasvammalain (404/1948) ja muiden siihen liittyvien lakien sekä arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen
- 2) sotainvalidien kuntoutukseen ja laitoshoitoon
- 3) kuntoutus- ja sairaanhoitokulujen asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 4) kunnallisten avopalvelujen kustannusten korvaamiseen Ruotsissa asuville vähintään 10 prosentin sotainvalideille myös muiden kuin ateriapalvelujen osalta.

Selvitysosa: Pääosa sotilasvammakorvauksista muodostuu elinkoroista ja täydennyskoroista, sotainvalidien leskille ja lapsille maksettavista huoltoeläkkeistä sekä sairaanhoito- ja kuntoutuskustannuksista.

Elinkoron ja huoltoeläkkeiden saajia arvioidaan vuoden 2019 lopussa olevan noin 5 860, joista elinkoron saajia on 2 730.

Ruotsissa asuvat sotainvalidit ovat tasa-arvoisessa asemassa Suomessa asuvien sotainvalidien kanssa, myös muiden kuin ateriapalvelujen osalta.

Valtiokonttorin kustantamia ateriapalveluja arvioidaan käyttävän 34 henkilöä Ruotsissa vuonna 2018.

Sotilasvammalain (404/1948) 6 d § mahdollistaa sen, että kunnille ja kuntayhtymille korvattavia avohuoltokustannuksia voidaan rahoittaa Veikkaus Oy:n tuotosta. Veikkaus Oy tilittää tähän liittyen 30 000 000 euroa momentille 12.33.90. Määrärahasa on huomioitu sotilasvammalain nojalla korvattavia kunnallisia avopalveluja sotien johdosta vahingoittuneelle tai sairastuneelle sotainvalidille.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-2 622
Yhteensä	-2 622
2019 talousarvio	85 378 000
2018 talousarvio	88 000 000
2017 tilinpäätös	88 179 338

52. Valtion korvaus sota- ja sotilasinvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 38 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin ja sotilasvammalain (404/1948) 6 d §:n nojalla sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen
- 2) neuvontapalvelutoimintaan suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Sota- ja sotilasinvalidien kuntoutus- ja hoitolaitoksina toimii vuonna 2019 arviolta 75 laitosta eripuolilla Suomea. Sotainvalidien ohella laitoksissa kuntoutetaan ja/tai hoidetaan myös muita asiakasryhmiä. Sotainvalidien ja heidän aviopuolisoiden kesken jaettuja kuntoutuspäiviä sekä sotainvalidien hoitopäiviä arvioidaan vuonna 2019 olevan näissä laitoksissa yhteensä noin 132 580. Kuntoutus- ja hoitolaitoksille maksetaan korvaus toteutuneiden hoitopäivien/käyntikertojen perusteella. Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään hoitopäivä- ja käyntikertahintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutus- ja hoitopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista. Hankintasopimukses-

sa on sovittu kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähinnat. Korvausta käytetään myös sotainvalidien neuvontapalvelutoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-2 000
Yhteensä	-2 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	38 000 000
2018 talousarvio	40 000 000
2017 tilinpäätös	57 000 000

53. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sotainvalidien puolisoiden ja vaikeavammaista sotainvalidia hoitaneiden leskien sekä sotaleskien kuntoutustoimintamenojen maksamiseen valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Puolisokuntoutukseen oikeutettujen sotainvalidien puolisoiden ja leskien määrän arvioidaan vuonna 2019 olevan 2 600. Kuntoutusjakson pituus on kaksi viikkoa kuntoutettavaa kohti.

Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään kuntoutuslaitosten hoitopäivähintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

2019 talousarvio	3 100 000
2018 talousarvio	3 100 000
2017 tilinpäätös	3 100 000

54. Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 45 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan rintama-avustuksen maksamiseen eräille vaikeissa olosuhteissa Virossa ja muualla entisen Neuvostoliiton alueella eläville, Suomen puolustusvoimissa vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille

2) rintama-avustuksen myöntämiseen myös Suomessa pysyvästi asuville vapaaehtoisille rintamasotilaille.

Selvitysosa: Tavoitteena on tukea vaatimattomissa taloudellisissa oloissa elävien veteraanien toimeentuloa.

Toiminnan laajuus 2017—2019

	2017 toteutunut	2018 arvio	2019 arvio
Avustusta saavien lukumäärä	52	49	46
Avustus euroa/henkilö	590	2 000	2 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos			-55
Yhteensä			-55

2019 talousarvio	45 000
2018 talousarvio	100 000
2017 tilinpäätös	50 000

55. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin ja eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain (1039/1997) nojalla kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Kuntoutusta järjestetään laitos- ja avokuntoutuksena pääsääntöisesti samoissa kuntoutuslaitoksissa kuin veteraanikuntoutustakin. Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään hoitopäivähintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutuksen laatuun liittyvistä tavoitteista. Eräissä Suomen sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden henkilöiden lukumäärän arvioidaan olevan 2 494 vuonna 2019, joista kuntoutettavien määrän arvioidaan olevan 1 300 henkilöä.

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	3 500 000
2018 talousarvio	3 500 000
2017 tilinpäätös	3 500 000

56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 38 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin ja rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä matkakulujen maksamiseen

3) kuntoutuskustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen

4) kuntoutettavien kotona asumista tukevien palvelujen maksamiseen.

Selvitysosa: Veikkaus Oy:n tuottoihin perustuva määräraha vähentää vastaavasti määrärahan tarvetta momentilta 33.50.57.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-3 288
Yhteensä	-3 288

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	38 400 000
2018 talousarvio	41 688 000
2017 tilinpäätös	49 325 000

57. *Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja kehittämishankkeiden maksamiseen
- 3) kuntoutushoitokustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 4) kuntoutettavien kotona asumista tukevien palvelujen maksamiseen.

Selvitysosa: Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään kuntoutuslaitosten hoitopäivähintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laadusta.

Rintamaveteraanien lukumäärän arvioidaan olevan vuoden 2019 lopussa 7 387.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ennakoitu palvelutarve sekä Veikkaus Oy:n tuotto momentille 33.50.56.

2019 talousarvio	8 000
2018 talousarvio	8 000
2017 tilinpäätös	3 608 000

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin valtion rahoituksesta yliopistotasoiseen terveyden tutkimukseen, valtion korvauksesta terveydenhuoltolain mukaisiin lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin, valtion rahoituksesta turvakotitoiminnan menoihin, valtion korvauksesta rikosasioiden sovitteluun ja valtion korvauksesta kunnille laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet sisältyvät valtiovarainministeriön pääluokassa kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentille 28.90.30.

Keskeiset uudistukset

Ehkäisevän toiminnan tavoitteena on terveyttä, sosiaalista turvallisuutta, elämänhallintaa ja itsenäistä selviytymistä tukevien olosuhteiden ja ympäristön luominen, ihmisten työ- ja toimintakyvyn edistäminen, elämänlaadun parantaminen, sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ennaltaehkäisy, väestöryhmien välisten terveyserojen vähentäminen sekä ympäristöterveydenhuollon toimintaedellytysten parantaminen. Tavoitteisiin pyritään muun ohella laatimalla kuntien paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet, laatimalla määrääjain hyvinvointikertomus, kehittämällä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminnan tietopohjaa, rakenteita ja johtamista, parantamalla ehkäiseviä palveluja ja varhaista tukea sekä vakiinnuttamalla hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen osaksi hallintokuntien yhteistyötä ja kaikkea päätöksentekoa. Suunnittelussa ja päätöksenteossa hyödynnetään sosiaalisten ja terveydellisten vaikutusten arviointia.

Sosiaali- ja terveystalouden tavoitteena on julkisen vallan järjestämisvastuulla olevien, pääosin verovaroin kustannettavien sosiaali- ja terveystalouden toimivuuden, saatavuuden ja kattavuuden sekä perustoimeentulon turvaaminen koko maassa. Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt seuraavat kehittämis- ja lainsäädäntöhankkeet, jotka tukevat osaltaan kuntia tuottamaan asetettujen tavoitteiden mukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon ehkäisevän toiminnan toimenpiteet ja sosiaali- ja terveystaloudet asukkailleen:

- sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä ja rahoitusta koskeva lakiuudistus
- uudistuksen toimeenpanon tuki maakunnissa. Tukea kohdennetaan mm. muutosjohtamiseen, viestintään ja tietohallinnon sekä tietojärjestelmien kehittämiseen; kansallisen tuen määrärahat on keskitetty valtiovarainministeriön pääluokan momentille 28.70.05
- sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen kehittäminen terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain pohjalta. Uudistuksella vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon yleislakien asemaa, siirretään painopistettä erityispalveluista yleispalveluihin, vahvistetaan asiakkaiden yhdenvertaisuutta ja varhaisen tuen saamista sekä tiivistetään viranomais-ten yhteistyötä
- sosiaalihuollon lainsäädännön kokonaisuudistuksessa tarkennetaan vaiheittain yleislain uudistamisen jälkeen myös erityislainsäädäntöä. Uudistuksella kehitetään palvelujärjestelmää siten, että se edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia ja turvaa riittävien, laadukkaiden ja tarpeenmukaisten sosiaalipalvelujen saamisen koko maassa
- sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen potilas- ja asiakastietojen sähköinen tietojärjestelmähanke, joka tukee palvelujen laadukasta ja kustannustehokasta tuottamista sekä kansalaisen toimintamahdollisuuksia
- vanhuspalvelujen uudistaminen omaishoitoa koskevan lain ja perhehoitolain muutoksella sekä hallituksen kärkihankkeella. Tavoitteena on kehittää iäkkäille sekä omais- ja perhehoitajille nykyistä yhdenvertaisemmat, paremmin koordinoitujen ja kustannusten kasvua hillitsevät palvelut
- alkoholiohjelman jatkaminen
- sosiaalihuoltolain muuttaminen kiireellisen sosiaalihuollon kustannusten korvaamiseksi kunnille laittomasti maassa oleskelevien osalta.

Järjestelmäkuvaukset

Terveydenhuollon toimintayksiköille maksetaan terveydenhuoltolain perusteella valtion korvausta niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat yliopistotasoisesta terveyden tutkimuksesta (momentti 33.60.32) ja lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta (momentti 33.60.33). Terveyden tutkimuksen rahoitus perustuu sosiaali- ja terveysministeriön määritelmien tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden toteutumiseen, tutkimuksen laatuun, määrään ja tuloksellisuuteen. Koulutustoiminnan korvaus perustuu yliopistosairaaloitten ja yliopistojen osalta tutkintojen ja aloittaneiden uusien opiskelijoiden lukumääriin ja tutkinnoille määrättyyn korvaukseen ja muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden osalta kuukausikorvaukseen. Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen suoritettavan korvauksen suuruudesta säädetään vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Terveyden tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet vah-

vistetaan nelivuotiskausittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Voimassa olevat painoalueet ja tavoitteet vuosia 2016—2019 koskien on vahvistettu sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella yliopistotasoisien terveyden tutkimuksen rahoituksesta (1434/2015).

Laittomasti maassa oleskeleville henkilöille annetusta kiireellisestä sosiaalihuollosta aiheutuvista kustannuksista suoritetaan kunnille korvaus sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaisesti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman määrärahalla (momentti 33.60.31) tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman hankkeiden loppuunsaattamista.

Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea myöntää se kunta, jonka alueella hakija tai tämän perhe vakinaisesti oleskelee.

Kuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon eräitä laajuustietoja

	2016 toteutunut	2017 arvio	2018 arvio	2019 arvio
Sosiaalipalvelut				
Kodinhoitoapu, kotitalouksia vuoden aikana	150 000	156 000	163 000	170 000
Tukipalvelut, saajia vuoden aikana	128 000	134 000	140 000	145 000
Vanhainkodit, asukkaiden määrä 31.12. ¹⁾	8 900	7 500	6 000	5 000
Omaishoidontuki, saajia vuoden aikana	46 10	47 000	48 000	49 000
Vanhusten palveluasuminen, asukkaiden määrä 31.12.	47 000	49 000	51 000	55 000
Vammaisten palveluasuminen, asiakkaita keskimäärin ²⁾	15 000	15 500	16 000	16 500
Kehitysvammaisten laitoshuolto, asukkaiden määrä 31.12.	795	600	500	400
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut, saajia vuoden aikana	98 103	97 000	95 000	94 000
Kansanterveystyö				
Hoitopäivät (milj.)	4,60	4,50	4,40	4,30
Avohoitokäynnit (milj.)				
— Lääkärin luona	6,80	6,80	6,90	6,90
— Muun ammattihenkilön luona	19,40	20,00	22,00	23,00
— Hammashuollon käynnit	5,20	5,30	5,40	5,45
— Kotisairaanhoidon käynnit	2,80	3,10	3,50	3,50
Somaattinen erikoissairaanhoito				
Hoitopäiviä (milj.)	3,05	2,95	2,85	2,80
Päätyneet hoitajaksot (milj.)	0,95	0,94	0,94	0,94
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	3,22	3,14	3,05	3,00
Avohoitokäynnit (milj.)	7,01	7,20	7,30	7,40
Psykiatrinen erikoissairaanhoito				
Hoitopäiviä (milj.)	1,26	1,26	1,26	1,20
Päätyneet hoitajaksot	0,03	0,03	0,03	0,03
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	36,00	36,00	36,00	35,00
Avohoitokäynnit (milj.)	1,90	2,00	2,00	2,10

¹⁾ Mukana myös alle 65-vuotiaat asiakkaat

2) Lukuun on laskettu mukaan vammaisten ryhmämuotoiset asumispalvelut sekä vammaisten palvelu- ja tukiasunnot.

Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus ja terveystieteellinen tutkimustoiminta

	2016 toteutunut	2017 toteutunut	2018 arvio	2019 arvio
Lääkäri- ja hammaslääkäritutkinnot ja uudet opiskelijat (3 v. keskiarvo)	1 346,9	1 274,1	1 303,6	1 350,0
Tutkintokorvaus, euroa	46 800	48 750	46 200	46 200
Koulutuksen kuukausikorvaus, euroa	810	900	850	850

Mielentilatutkimustoiminta

	2016 toteutunut	2017 arvio	2018 arvio	2019 arvio
Mielentilatutkimusten lukumäärät yhteensä	96	110	110	85
— valtion yksiköt	69	80	80	65
— kunnalliset sairaalat	18	20	20	15
— vankeinhoitolaitoksen sairaalat	9	10	10	5

30. Valtion korvaus terveydenhuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveysministeriön nimeämän ja valtuuttaman valtakunnallisen toimijan valtakunnallisen valmiuden ylläpidosta ja koulutuksesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 2) valtakunnalliselle toimijalle, järjestöille, säätiöille tai yhdistyksille vakavien onnettomuustilanteiden hoitamisesta Suomessa tai ulkomailla aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamiseen
- 3) sosiaali- ja terveysministeriön nimeämälle ja valtuuttamalle valtakunnalliselle toimijalle vakavien myrkytystilanteiden hoitamisesta ja niihin varautumisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen

Selvitysosa: Suuremmissa onnettomuus- ja erityistilanteissa yksittäisen kunnan tai alueen voimavarat sekä osaminen eivät riitä tilanteen hallintaan eivätkä johtamiseen. Vakavia onnettomuus- ja häiriötilanteita varten Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) ja Vantaan kaupungin sosiaali- ja kriisipäivystys (Vantaa) on nimetty valtakunnallisiksi toimijoiksi ja ne ovat toimineet häiriötilanteissa ja varautuneet lääkinälliseen evakuointiin ja psykososiaaliseen tukeen. HUS ja Vantaa ovat osallistuneet merkittäväillä resursseilla toimintaan, jotka ylittävät niiden omien toiminta-alueiden rajat. Määrärahasta on tarkoitus korvata erityisesti sellaisia kustannuksia, joita ei ole otettu toimijoiden perusrahoituksen mitoituksessa huomioon.

Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksestä määrärahaa voidaan korvata HUS:n ja Vantaan kulujen lisäksi lääkinällisten evakuointilentojen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia, kuten lentokoneen vuokraus, polttoaine, vakuutukset ja miehistö, kun kyse on lääkinällistä evakuointia vaativasta tilanteesta.

2019 talousarvio	500 000
2018 talousarvio	500 000
2017 tilinpäätös	500 000

31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma ja eräät muut menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 250 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) eräiden sosiaali- ja terveydenhuollon lakien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain (733/1992) ja sen nojalla annettujen asetusten mukaisten sosiaali- ja terveydenhuollon perustamis- ja kehittämishankkeisiin suoritettujen valtionavustusten viimeisten suoritusten maksamiseen

2) kehittämishankkeiden valvontaan ja tarkastukseen

3) kehittämishankkeiden valtionavustusten hallinnointiin liittyvistä valtakunnallisista tehtävistä suoritettavien korvausten maksamiseen

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma (Kaste) päättyi vuonna 2015. Osa ohjelman aikaisista hankkeista on käynnissä vuoteen 2017 saakka. Hankkeiden päättymiseen liittyen varaudutaan maksamaan tarvittaessa lisäsuorituksia. Lisäksi hankkeiden maksatukseen ja valvontaan on tarpeen kohdistaa edelleen resursseja.

Momentin nimike on muutettu.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen YTHS:n toiminnan kehittämiseen myönnetyn määrärahan poisto	-250
Vankiterveydenhuollon kustannusten kattaminen 2018 (siirto momentille 33.01.06), peruttu	150
Vankiterveydenhuollon kustannusten kattaminen 2019 (siirto momentille 33.01.06)	-150
Yhteensä	-250
2019 talousarvio	250 000
2018 talousarvio	500 000
2017 tilinpäätös	400 000

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 21 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveydenhuoltolain (1326/2010) 61—63 §:n mukaisen tutkimustoiminnan valtion rahoituksen maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu käyttämään yliopistotasoisesta terveyden tutkimuksen rahoitukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet nelivuotiskausittain ja myöntää tutkimusrahoitusta erityisvastuualueiden tutkimustoimikunnille, jotka päättävät rahoituksen osoittamisesta tutkimushankkeille erityisvastuualueellaan hakemusten perusteella.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kehyksen mukainen vähennys	-6 000
Tasokorotus, jolla ylläpidetään aiempi korvaustaso	6 000
Yhteensä	0

2019 talousarvio	21 000 000
2018 talousarvio	21 000 000
2017 tilinpäätös	20 000 000

33. Valtion korvaus sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 96 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) terveydenhuoltolain (1326/2010) 59, 59 a ja 60 §:n mukaisen valtion korvauksen maksamiseen lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen
- 2) enintään 100 000 euron lisäkorvauksen maksamiseen Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille hammaslääkärien peruskoulutuksesta aiheutuviin menoihin.
- 3) sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (/2018) 38 §:n mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutuksesta ja siihen liittyvästä käytännön harjoittelusta aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus käyttää 63 400 000 euroa lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvausten maksamiseen yliopistollista sairaalaa ylläpitäville kuntayhtymille, 29 400 000 euroa muille terveydenhuollon toimintayksiköille, 3 100 000 euroa erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta antaville yliopistoille ja 100 000 euroa Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Erikoissosiaalityöntekijöiden koulutuksen ja muiden kehittämis ehdotusten edellyttämä siirto.	-1 500
Erikoissosiaalityöntekijöiden koulutus.	1 300
Oirenmukaisen hoidon ja rajatun lääkkeen määräämisen koulutus.	500
Työterveyshuollon erikoislääkärien koulutuksen rahoitussiirron peruminen (momentille 33.70.51).	1 000
Yhteensä	1 300

Momentin nimike on muutettu.

2019 talousarvio	96 000 000
2018 talousarvio	94 700 000
2017 tilinpäätös	94 924 714

34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 15 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) mielenterveyslain (1116/1990) 32 §:n mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 2) mielenterveyslain 22 t §:n mukaisten hoitoseuraamukseen tuomittujen henkilöiden tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannusten korvaamiseen

3) lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain (1009/2008) mukaisten valtion korvausten maksamiseen

4) pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n mukaisten elinkautisvangeille tehtävien riskiarvioiden kustannusten maksamiseen

5) kohdissa 1—4 tarkoitettuihin korvauksiin sisältyvien kulutusmenojen maksamiseen

6) Suomen ja Ruotsin välillä solmitun sopimuksen mukaisista potilassiirroista kunnille ja kuntayhtymille sekä Ruotsin valtiolle aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

7) pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen mukaisten potilassiirtojen tukemiseen 25 000 euroa siirrettyä potilasta kohden maksettavana kertaluonteisena korvauksena kunnille ja kuntayhtymille.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on mielentilatutkimuksista aiheutuviin kustannuksiin maksettavina korvauksina ja hoitoseuraamukseen tuomittujen tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannuksina otettu huomioon 5 560 000 euroa, lasten ja nuorten oikeuspsykiatrisista tutkimuksista maksettavina korvauksina 9 500 000 euroa ja potilassiirroista aiheutuvien kustannusten korvauksina 140 000 euroa, josta 25 000 euroa on kertaluonteisia korvauksia potilassiirtojen tukemiseksi.

2019 talousarvio	15 200 000
2018 talousarvio	15 200 000
2017 tilinpäätös	12 115 393

35. Valtion rahoitus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuoltoon (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opiskeluterveydenhuollon kehittämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseen valtionavustuksena Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioon liittyvän esityksen laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

YTHS, toiminnan laajentamisesta aiheutuvat kustannukset	3 000
Yhteensä	3 000

2019 talousarvio	3 000 000
------------------	-----------

36. Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 480 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseksi saamelaiskäräjien kautta saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetuille saamelaisten kotiseutualueen kunnille saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi.

Selvitysosa: Toiminnan tavoitteena on turvata saamenkielisten sosiaali- ja terveystalouden saatavuus.

2019 talousarvio	480 000
2018 talousarvio	480 000
2017 tilinpäätös	480 000

37. Valtion korvaus kunnille laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin
(arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 346 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kunnille maksettaviin korvauksiin kustannuksista, jotka aiheutuvat laittomasti maassa oleskeleville henkilöille annetusta kiireellisestä sosiaalihuollosta.

Selvitysosa: Hallitus antoi vuonna 2017 eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen sosiaalihuoltolain muuttamisesta kiireellisen sosiaalihuollon kustannusten korvaamiseksi kunnille laittomasti maassa oleskelevien osalta.

Suomesta haki kansainvälistä suojelua vuonna 2015 noin 32 500 henkilöä ja vuonna 2016 hakemuksia rekisteröitiin noin 5 600 ja vuonna 2017 noin 5 000. Kansainvälistä suojelua hakevista henkilöistä on vuodesta 2015 lukien saanut kielteisen päätöksen hakemukseen noin 40 prosenttia. Osa kielteisen päätöksen saaneista ei poistu maasta vaan jää oleskelemaan Suomeen laittomasti. Näille henkilöille voidaan antaa kunnissa kiireellistä sosiaalipalvelua ja tilapäisestä majoituksesta, ruoasta ja välttämättömistä lääkkeistä aiheutuneista kustannuksista kunnat voivat hakea korvausta Kansaneläkelaitokselta.

Korvaukseen oikeuttavista kustannuksista sekä sen hakemisesta ja maksamisesta on säädetty valtioneuvoston asetuksella.

2019 talousarvio	5 346 000
2018 talousarvio	5 346 000

38. Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) valtionavustuksen maksamiseen julkisyhteisöille sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan valinnanvapauden pilottihankkeiden sekä erillisten henkilökohtaisen budjetin pilottihankkeiden valmistelusta ja toimeenpanosta aiheutuviin kustannuksiin
- 2) pilottihankkeita toteuttavien julkisyhteisöjen sosiaali- ja terveydenhuollon yhtiöiden pääomittamiseen
- 3) pilottihankkeiden valvontaan ja tarkastukseen
- 4) pilottihankkeiden valtionavustusten hallinnointiin liittyvistä valtakunnallisista tehtävistä suoritettavan korvauksen maksamiseen
- 5) pilottihankkeiden toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen ja toimeenpanoa tukevien tutkimus- ja kehittämishankkeiden maksamiseen sekä toimeenpanoon liittyvien korvausten maksamiseen Kansaneläkelaitokselle
- 6) enintään kuutta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen valmistelu-, toimeenpano- ja hallinnointitehtäviin ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhteydessä toteutettavaa asiakkaan valinnanvapautta pilotoidaan vuoden 2018 aikana maakunnallisilla hankkeilla. Hankkeisiin pyritään saamaan mukaan maakunnan kaikki kunnat riittävän väestöpohjan takaamiseksi. Pilotit toteutetaan sopimusperusteisin järjestelyin.

2019 talousarvio	1 000 000
2018 talousarvio	100 000 000
2017 tilinpäätös	30 000 000

40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 28 990 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnointiyksikön FinnHEMS Oy:n hallinnointi- ja lentotoiminnan menoihin sekä ensihoidon tutkimus- ja kehittämistyöstä aiheutuviin menoihin. FinnHEMS Oy:n lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnointi- ja lentotoiminnan kustannukset voivat sisältää kustannuksia, jotka aiheutuvat lentotoiminnan hankinnasta ja hankintasopimuksen voimassaoloajan kestävästä lentotoiminnan valvonnasta, helikopterin ohjaamomiehistöstä mukaan luettuna lentoavustaja, helikopteritoiminnan tukikohdista ja niiden ylläpidosta mukaan luettuna lentotoimintaan kiinteästi liittyvät maayksiköt, sekä muista helikopteritoiminnan edellyttämistä asioista, jotka eivät kuulu yliopistollisten sairaanhoitopiirien vastuulle.

Määräraha maksetaan FinnHEMS Oy:lle valtionavustuksen enakkoina menojen ajoittumisen perusteella.

Selvitysosa: Lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnoinnista vastaa yliopistollisten sairaaloiden yhdessä perustama FinnHEMS Oy. FinnHEMS Oy on verotusasemaltaan yleishyödyllinen, voittoa tavoittelematon, yliopistosairaaloitten taustalla olevien kuntayhtymien omistama osakeyhtiö, joka vastaa suomalaisen lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan tuottamisesta. Yliopistolliset sairaanhoitopiirit vastaavat alueellaan tarvittavan lääkäri- tai lääkintähelikopterin lääkinnällisestä toiminnasta.

Suurin menoerä toiminnassa on varsinainen lentotoiminta, joka tapahtuu kilpailutetun lentotoiminnan ostopalvelun ja siitä solmittujen sopimusten perusteella. Lentotoiminta sisältää helikopterin ja ohjaamomiehistön. Lisäksi ylläpidettävään palveluun kuuluvat lähialueitehtävissä käytettävät ja lentotoiminnan tilapäisesti sääolosuhteista tai teknisistä syistä korvaavat maayksiköt eli ambulanssit, helikoptereiden tarvitsemat tukikohdat ja niiden ylläpito sekä toiminnan hallinnointiin kuuluvat kulut.

Maakuntaudistuksen yhteydessä lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan rahoitus siirtyy vuoden 2020 alusta lukien osaksi maakuntien valtionosuusrahoitusta.

2019 talousarvio	28 990 000
2018 talousarvio	28 990 000
2017 talousarvio	28 990 000

52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 19 550 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain (1354/2014) mukaisen korvauksen maksamiseen turvakotipalvelua tuottaville toimijoille

2) enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle turvakotitoiminnan ohjaus-, ylläpitämis-, laadunvalvonta-, kehittämis- ja hallinnointitehtäviin sekä muihin kulutusmenoihin.

Selvitysosa: Valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain tarkoituksena on turvata valtakunnallisesti laadukkaat ja kokonaisvaltaiset turvakotipalvelut henkilöille, joihin kohdistuu lähi-suhteessa väkivaltaa tai jotka elävät tällaisen väkivallan uhan alla. Turvakotitoiminnan valtakunnallinen yhteensoitaminen kuuluu Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle, joka valitsee turvakotipalvelun tuottajat.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Turvakotipaikkojen saatavuuden turvaaminen	2 000
Yhteensä	2 000
2019 talousarvio	19 550 000
2018 talousarvio	17 550 000
2017 tilinpäätös	13 550 000

63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun lain (1230/2001) mukaisen valtionavustuksen maksamiseen sosiaalialan osaamiskeskuksille.

Selvitysosa: Koko maan kattavat alueelliset osaamiskeskukset ovat Etelä-Suomen, Häme-Satakunnan, Itä-Suomen, Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen, Pohjanmaan maakuntien, Pohjois-Suomen ja Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukset. Lisäksi erityisesti ruotsinkielisten kuntien tarpeista lähtien on muodostettu Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området, jonka toimialue käsittää koko maan. Kullekin osaamiskeskukselle kohdentuvan valtionavustuksen perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksessa sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1411/2001).

Toiminnan tavoitteena on laadukkaiden sosiaalipalvelujen turvaaminen alueellisesti yhteistyössä kuntien sekä järjestetyn tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnan kanssa.

Maakuntaudistuksen yhteydessä sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan rahoitus siirtyy osaksi maakuntien valtionosuusrahoitusta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Turvataan sosiaalialan kehittäminen palvelurakenteen uudistuksessa	750
Vähennys sosiaalialan kehittämisen turvaaminen palvelurakenteen uudistuksessa	-750
Yhteensä	0
2019 talousarvio	3 000 000
2018 talousarvio	3 000 000
2017 tilinpäätös	3 000 000

64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sovittelun järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi

2) enintään 70 000 euroa sovittelutoiminnan kehittämisestä ja järjestämisestä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin toimintamenoihin.

3) rikos- ja riita-asioiden sovittelun tietojärjestelmän kehittämiseen, käyttöönottoon ja ylläpitoon liittyvien menojen maksamiseen sekä enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle sovittelun tietojärjestelmän ylläpito- ja kehitystehtäviin.

Selvitysosa: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos vastaa sovittelutoiminnan järjestämisestä. Valtion korvauksen arvioidaan kattavan sovittelutoimintaan osallistuvan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvat sekä muut toiminnan kannalta tarpeelliset menot. Korvaus maksetaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa sopimuksen tehneelle kunnalle tai muulle palvelun tuottajalle ja sen maksatuksesta sekä käytön valvonnasta huolehtii Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Korvauksen perusteet määritellään valtioneuvoston asetuksella rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovitelusta (267/2006).

Toiminnan tavoitteena on erityisesti nuorten rikosketjun varhainen katkaiseminen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sovittelutoiminnan kasvavien kustannusten kattamiseen	150
Yhteensä	150
2019 talousarvio	7 000 000
2018 talousarvio	6 850 000
2017 tilinpäätös	6 300 000

70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat terveystalouden, tartuntatautien valvonnan, rokotteiden hankinnan ja pandemiavarautumisen erityismenoista, terveyden edistämisen menoista, työterveyshuollon erikoislääkäriskoulutuksen menoista sekä UKK-instituutin valtionavustuksesta. Terveyden ja toimintakyvyn edistämistä ja terveystaloutta toteutetaan osin myös momenttien 33.02.03, 33.02.05, 33.03.04 ja 33.03.50 määrärahoilla. Kunnat ovat keskeisiä terveystaloudesta vastaavia toimijoita.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen toimenpiteet

Terveyttä edistetään ja kansantauteja vähennetään yhteiskuntapolitiikan eri keinoin. Ihmisten omatoimisuutta terveytensä ja hyvinvointinsa ylläpitäjinä ja edistäjinä tuetaan huolehtimalla, että ympäristö ja olosuhteet tukevat terveellisiä valintoja. Kansainvälinen toiminta vaikuttaa yhä enemmän ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä elämäntapoihin ja terveystottumuksiin.

Terveydenvalvonta (momentti 33.70.21) keskittyy erityisesti talousveden laadun valvonnan tehostamiseen, ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmien kehittämiseen sekä EU:n kemikaali-, kosmetiikka- ja säteilylainsäädännön toimeenpanoon ja rakennusten kosteus- ja homeaurioiden selvittämisen kehittämiseen.

Tavoitteet:

- elinympäristöstä ihmisille aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisy ja poistaminen
- turvata säädösten edellyttämien ympäristön terveydellisten laatuvaatimusten toteutuminen, valvontamenettelyjen toimivuus, ajanmukaisuus, tuloksellisuus sekä valvonnan johdon tehokkuus
- vähentää talousvesistä aiheutuvia epidemioita
- ehkäistä geeni-, bio- ja nanoteknologiaan liittyviä terveyshaittoja.

Rokotteiden hankinnan ja tartuntatautiin valvonnan (momentit 33.70.20 ja 33.70.22) painopisteinä ovat rokotusohjelman kehittäminen sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta, hoitoon liittyvien infektioiden ja mikrobilääkeresistanssin torjunta, HIV- ja hepatiitti-infektioiden ja muiden veri- tai sukupuoliteitse leviävien tartuntojen ehkäiseminen, varautuminen vakaviin epidemioihin ja kansainvälisenä yhteistyönä toteutettavan torjuntatyön vahvistaminen.

Tavoitteet:

- rokotuksien ehkäistävien tautien matala esiintyvyys, influenssarokotusten kattavuuden parantaminen yli 65-vuotiailla ja yleisen rokotuskattavuuden ylläpito (esimerkkinä hinkuuskän ilmaantuvuus, yli 65-vuotiaiden influenssarokotuskattavuus)
- tartuntatautiin leviämisen ehkäisy ja epidemioiden selvittäminen (esimerkkinä kampylobakteerilöydösten ilmaantuvuus, epidemioiden epäilyilmoitusten lukumäärä)
- Suomen kansainvälisesti verrattuna hyvän tartuntatautilanteen säilyttäminen (esimerkkinä tuberkuloosin ja MRSA-löydösten ilmaantuvuus sekä hoitoon liittyvien infektioiden ilmaantuvuus)
- HIV-infektion ja muiden veri- tai sukupuoliteitse leviävien tartuntojen leviämisen ehkäisy (esimerkkinä HIV-tapausten ilmaantuvuus, hepatiitti C -ilmaantuvuus), klamydiatapausten ilmaantuvuus, kansallisten strategioiden päivitykset)
- pandemiavalmiuden ja alueellisen epidemiologisen toiminnan kehittäminen (esimerkkinä kansallinen pandemia-varautumisen suunnitelman päivitys)
- Suomen aktiivinen osallistuminen lähialueilla, Euroopassa ja globaaleilla foorumeilla tartuntatautiuhkien torjuntaan, seurantajärjestelmien kehittämiseen sekä terveysturvallisuuden edistämiseen.

Terveyden edistämisen (momentti 33.70.50) teemapainopisteet vuonna 2019 ovat:

- Kuntien ja tulevien maakuntien hyvinvointijohtamisen kehittäminen
- Huumeiden, tupakan ja nikotiinituotteiden käytön ehkäisy.
- Yhteiskunnallista markkinointia hyödyntävien menetelmien kehittäminen
- Lasten ja nuorten ylipainon ehkäisy ja vähentäminen ruokavalion ja fyysisen aktiivisuuden avulla.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen (momentti 33.70.51) määrärahaa käytetään työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Työterveyslaitos käyttää varoja oman ja yliopistojen koulutuksen kehittämiseen sekä maksaa korvausta työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työnantajan ylläpitäville työterveyshuoltoasemille.

Tavoitteet:

- varmistaa, että työterveyshuollossa päätoimisesti työskentelevät lääkärit ovat työterveyshuollon erikoislääkäreitä kuten valtioneuvoston asetuksessa hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta (708/2013) säädetään
- turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve
- nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen tunnusluvut 2016—2019

	2016 toteutunut	2017 toteutunut	2018 arvio	2019 arvio
Terveysvalvonta				
Vesivälitteiset epidemiat				
— epidemioiden lukumäärä	3	3	1	4
— sairastuneet henkilöt	763	135	60	100
Tartuntatautiin torjunta ja rokotteiden hankinta				
Influenssarokotusten kattavuus yli 65-vuotiailla, %	42	48	44	44
Hinkuyskätapaukset, lkm	432	401	280	280
Kampylobakteerilöydökset, lkm	4 637	4 289	4 500	4 500
Epidemioiden epäilyilmoitukset	89	58	85	85
Tuberkuloositapaukset, lkm	232	234	270	270
MRSA/resistentit stafylokokkilöydökset, lkm	1 701	1 450	1 700	1 700
HIV ilmoitetut tapaukset, lkm	161	158	165	165
Hepatiitti C-virustartunnat, lkm	1 147	1 111	1 150	1 150
Hepatiitti B-virustartunnat, lkm	11	19	15	15
Tippuritartunnat, lkm	461	597	300	300
Kuppatartunnat, lkm	232	182	225	225
Klamydiatartunnat, lkm	14 311	13 461	14 000	14 000
Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus				
Työterveyshuollon erikoislääkäritutkintojen lukumäärä	36	44	45	45

20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 32 780 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tartuntatautilain (1227/2016) 25 §:n perusteella maksutta toimitettavien rokotustilaisuuksissa tarvittavien rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta ja käytön ohjeistamisesta molemmilla kotimaisilla kielillä, kansallisen rokotusohjelman rokotusten epidemiologisten ja immunologisten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden selvittämisestä sekä niiden seurantajärjestelmien kehittämisestä, velvoitevarastoinnista, rokotejakelujärjestelmästä sekä muiden yleisen rokotusohjelman toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja korvausten maksamiseen
- 2) Suomen lääkevahinkokorvausosuuskunnan jäsenmaksuun
- 3) rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta välitystoimintaan aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) rokotteiden hankintapäätösprosessiin liittyviin kustannuksiin
- 5) enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen kansallisen rokotusohjelman rokotusten epidemiologisten ja immunologisten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden selvittämiseksi sekä niiden seurantajärjestelmien kehittämiseksi.

Määrärahasta saa käyttää enintään 400 000 euroa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vuosittain määrittämien riskialueiden väestön TBE-rokotuksiin.

Selvitysosa: Rokotusohjelman toteuttamisesta arvioidaan aiheutuvan menoja yhteensä 32 780 000 euroa. Summa on arvioitu tulevien tilausten mukaan. Määrärahaan sisältyy pandemiarokotteen vuosivarausmaksu 5 000 000 euroa. Rokotteiden välitystoimintaan ja muuhun rokotteiden hankintaan, huoltoon ja välitykseen on arvioitu käytettävän 500 000 euroa.

Rokotusohjelmaan ehdotetaan muutosta, jossa TBE-rokotusohjelma perustuisi nykyistä maakunta- ja kuntakohtaista määrittelyä tarkemmin kohdennettuun suositukseen, jossa Terveiden ja hyvinvoinnin laitos määrittää vuosittain ne maantieteelliset alueet, joilla rokotuksia tulee toteuttaa osana kansallista rokotusohjelmaa.

Rokotteiden välitystoiminnan aiheuttamat muut menot on merkitty momentille 33.03.04. Tulot rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lasten influenssarokotusten laajennus sekä aikuisilla käytettävän rokotteen vaihtamisen toiseen valmisteeseen	4 790
Vähennyksen palautus	600
Yhteensä	5 390
2019 talousarvio	32 780 000
2018 talousarvio	27 390 000
2017 tilinpäätös	26 990 000

21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 650 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) terveydensuojelulain (763/1994), geeniteknikkalain (377/1995), kemikaalilain (599/2013), säteilylain (592/1991) ja kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013) edellyttämästä terveysturvonnasta, terveysturvontatutkimuksesta ja henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) bio- ja nanoteknologian riskinhallintaan liittyvästä koulutuksesta ja tutkimuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Toimintamenoasäästö (HO 2015)	-30
Yhteensä	-30
2019 talousarvio	650 000
2018 talousarvio	680 000
2017 tilinpäätös	750 000

22. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 550 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tartuntatautilain (1227/2016) edellyttämän ehkäisyn ja valistustoiminnan, yllättävien epidemioiden selvittämisen ja seurannan sekä näiden edellyttämän kansainvälisen yhteistyön aiheuttamien menojen maksamiseen
- 2) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen
- 3) enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja sosiaali- ja terveysministeriölle aiheutuvien muiden toimintamenojen maksamiseen.

Selvitysosa:

2019 talousarvio	550 000
2018 talousarvio	550 000
2017 tilinpäätös	580 000

50. Terveiden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveyden edistämisen määrärahasta annetun lain (333/2009) 1 §:n mukaisten menojen maksamiseen.

Määrärahasta voidaan myöntää valtionavustuksia järjestöille, säätiöille, kunnille ja muille toimijoille. Määrärahasta voidaan myös tehdä sopimuksia valtionhallinnon laitosten kanssa terveyden edistämisen hankkeista. Määrärahaa saa käyttää myös määrärahan hallinnointiin liittyvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Terveyden edistämisen määrärahan jakautuminen painopistealueisiin, euroa/vuosi

	2017 toteutunut	2018 arvio	2019 arvio
Painopistealueet			
Tupakan, alkoholin ja huumeiden käytön ehkäisy ja vähentäminen	140 000		
Toimintakyvyn edistäminen ja liikunnan lisääminen	292 000		
Terveellisen ravitsemuksen edistäminen	400 000		
Mielenterveyden edistäminen ja väkivallan ehkäiseminen	941 000		
Seksuaaliterveyden edistäminen	338 400		
Ympäristön turvallisuuden ja esteettömyyden tukeminen sekä koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäiseminen	44 400		
Terveyden edistämisen rakenteiden, laadun, menetelmien ja yhteistyön kehittäminen	208 200		
Rahoitettujen hankkeiden hallinnointi	66 000		
Painopistealueet vuodelle 2019			
Kuntien ja tulevien maakuntien hyvinvointijohtamisen kehittäminen			750 000
Tupakan, alkoholin, huumeiden ja muiden päihteiden käytön ja niistä aiheutuvia haittojen ehkäisy ja väheneminen		560 000	730 000
Yhteiskunnallista markkinointia hyödyntävien menetelmien kehittäminen			750 000
Lasten ja nuorten ylipainon ehkäisy ja vähentäminen ruokavalion ja fyysisen aktiivisuuden avulla		540 000	750 000

	2017 toteutunut	2018 arvio	2019 arvio
Positiivisen mielenterveyden edistämisen menetelmien käytön vahvistaminen sekä itsemurhien ehkäisyyn tuki		540 000	
Seksuaaliterveyden vahvistaminen		540 000	
Rahoitettujen hankkeiden hallinnointi		20 000	20 000
Yhteensä	2 430 000	2 200 000	3 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kuntien roolin vahvistaminen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä sote-uudistuksessa.	800
Yhteensä	800

2019 talousarvio	3 000 000
2018 talousarvio	2 200 000
2017 tilinpäätös	2 330 000

51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 a §:n mukaiseen työterveyshuollon erikoislääkärien koulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Työterveyslaitokselle maksetaan valtion varoista korvausta työterveyshuoltoon erikoistuvien lääkäreiden koulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Työterveyslaitos voi maksaa korvausta yliopistoille, yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/1990) tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työterveyshuoltolain tarkoittamille palvelujen tuottajille (työnantajan ylläpitämät terveysasemat). Lisäksi Työterveyslaitos voi käyttää määrärahaa itse antamansa työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen kustannuksiin.

Tavoitteena on turvata työterveyslääkärien mm. eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve ja nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano.

Määrärahan mitoitus perustuu siihen, että tutkintokohtaisen korvauksen suuruus on 64 700 euroa. Vuonna 2017 tutkintoja suoritettiin 44. Vuosina 2018 ja 2019 suoritetaan arviolta 45 tutkintoa kumpanakin vuonna.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto	-1 000
Koulutuksen rahoituksen riittävyyden turvaaminen	1 000
Yhteensä	0

2019 talousarvio	2 900 000
2018 talousarvio	2 900 000
2017 tilinpäätös	2 900 000

52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 928 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen myöntämiseen Urho Kekkosen kuntoinstituutisäätiön ylläpitämälle UKK-instituutille (laki valtionavusta Urho Kekkosen kuntoinstituutisäätiölle (1284/2010) 2 §).

Selvitysosa: Avustus on tarkoitettu UKK-instituutin toimintaan, jonka tarkoituksena on yksilön ja väestön terveyden, toimintakyvyn ja omatoimisen terveydenhoidon sekä terveyttä edistävän liikunnan edistäminen, kehittäminen ja tutkimus.

2019 talousarvio	928 000
2018 talousarvio	928 000
2017 tilinpäätös	928 000

80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

Selvitysosa: Lomitustoiminnan tarkoituksena on edistää maatalousyrittäjien ja poronhoitajien sekä turkistuottajien työssä jaksamista, terveyttä ja toimintakykyä. Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset korvataan valtion varoista kustannusperusteisesti.

Maatalousyrittäjillä on oikeus 26 vuosilomapäivään. Vuosiloma kuuluu vain kotieläintaloutta harjoittaville maatalousyrittäjille. Sijaisapua annetaan maatalousyrittäjälle, joka on sairauden tai muun tilapäisen syyn vuoksi estynyt hoitamasta maatalousyrityksen päivittäin välttämättömiä kotieläinten hoitotoita. Vuosiloma on maksuton, mutta sijaisavusta peritään maksu. Maatalousyrittäjä voi lisäksi tietyin edellytyksin ostaa lomittaja-apua tuettuun hintaan enintään 120 tuntia vuodessa.

Turkistuottajien lomituspalveluista aiheutuvat kustannukset korvataan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun siirtomäärärahan rajoissa.

Poronhoitajilla on mahdollisuus hankkia itselleen työkyvyttömyyden perusteella sijaisapua, jonka kustannukset korvataan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun siirtomäärärahan rajoissa.

Lomituspalvelujen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Vastuu lomituspalvelujen toimeenpanosta on Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella (Mela). Lomituspalvelujen järjestämisestä vastaavina paikallisyksikköinä toimivat kunnat Melan kanssa tekemiensä toimeksiantosopimusten perusteella. Melalle ja paikallisyksiköille suoritetaan valtion varoista laskennallinen korvaus lomituspalvelujen hallintokustannuksiin.

Toiminnan laajuus

	2017 toteutunut	2018 arvio	2019 arvio
Maatalousyrittäjät			
1. Vuosilomatoiminta			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	16 988	15 969	15 011
Lomituspäivien lukumäärä	420 896	399 500	375 300
Lomituspäiviä/käyttäjä	24,8	25,0	25,0
Lomitustuntien lukumäärä	2 729 266	2 590 525	2 433 602
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,48	6,48	6,48
2. Sijaisaputoiminta			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	5 731	5 270	4 954
Lomituspäivien lukumäärä	267 131	245 300	230 600
Lomituspäiviä/käyttäjä	46,6	46,60	46,60

	2017 toteutunut	2018 arvio	2019 arvio
Lomitustuntien lukumäärä	1 820 398	1 671 628	1 571 453
Lomituspäivän keskim. kesto tunteina	6,81	6,81	6,81
3. Tuettu maksullinen lomittaja-apu			
Palvelujen käyttäjät	9 146	8 464	7 956
Lomituspäivät	83 663	77 166	72 540
Lomituspäiviä/käyttäjä	9,2	9,2	9,2
Lomitustunnit	549 265	506 611	476 240
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,57	6,57	6,57
Turkistuottajat			
1. Vuosiloma			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	484	500	500
Lomituspäivät	8 577	9 000	9 000
Lomituspäiviä/käyttäjä	17,7	18,00	18,00
Lomitustunnit	54 043	56 700	56 700
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,3	6,3	6,3
2. Lisävapaa			
Palvelujen käyttäjät	291	300	300
Lomitustunnit	31 389	33 000	33 000
Lomitustunteja/käyttäjä	108	110	110
Poronhoitajien sijaisapu			
Sijaisavun myöntämispäätöksiä	164	175	175
Lomitustunnit	13 634	14 000	14 000
Lomitustunteja/päätös	83	80	80
Käyttäjiä	114	110	110
Lomitustunteja/käyttäjä	119,6	127	127

40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 134 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 35 §:ssä tarkoitettuihin lomituspalvelujen käyttökustannuksiin lain 37 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) enintään 182 000 euroa maatalouslomittajien oppisopimuskoulutuksesta paikallisyksiköille aiheutuneiden nettokustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoitus perustuu vuoden 2017 kustannuksia kuvaaviin alustaviin toteutumatietoihin ja niiden perusteella tehtyihin arvioihin toiminnan laajuuden ja kustannusten kehityksestä vuosina 2018 ja 2019.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-9 834
Yhteensä	-9 834

2019 talousarvio	134 700 000
2018 talousarvio	144 534 000
2017 tilinpäätös	143 681 951

41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää turkistuottajien lomituspalvelulain (1264/2009) 25 §:n mukaiseen turkistuottajien lomituspalvelujen käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen lomituksen paikallisyksiköille.

Selvitysosa: Turkistuottajille järjestetään maksutonta vuosilomaa ja maksullista lisävapaata tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa. Lomituspalvelujen enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

2019 talousarvio	1 900 000
2018 talousarvio	2 050 000
2017 tilinpäätös	2 550 000

42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 250 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää poronhoitajien sijaisavusta annetun lain (1238/2014) 16 §:n mukaiseen sijaisavun kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Poronhoitajille järjestetään maksullista sijaisapua työkyvyttömyyden aikana enintään 200 tuntia ja 90 päivää kalenterivuoden aikana. Lomituspalvelujen enimmäismäärä vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

2019 talousarvio	250 000
2018 talousarvio	250 000
2017 tilinpäätös	300 000

50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 15 140 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 31 ja 32 §:n nojalla Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja kunnille lomituspalvelujen hallinnon järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) enintään 94 000 euroa lain 12 §:n 3 momentin mukaisen harkinnanvaraisen lisäkorvauksen maksamiseen paikallisyksiköille

3) turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain (1264/2009) 24 §:n ja poronhoitajien sijaisavusta annetun lain (1238/2014) nojalla palvelujen hallinnoinnista aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Määrärahasta arvioidaan käytettävän kuntien lomituspalvelujen kustannuksiin 13 521 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien lomituspalveluista kunnille aiheutuvat kustannukset sekä eräille kunnille maksettava harkinnanvarainen lisäkorvaus. Maataloustuottajien eläkelaitokselle lomituspalvelujen hallinnosta aiheutuviin kustannuksiin arvioidaan käytettävän 1 619 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspalvelujen hallinnosta eläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määräaikaisen lisäyksen (Välitä viljelijästä) peruutus	-1 000
Yhteensä	-1 000
2019 talousarvio	15 140 000
2018 talousarvio	16 140 000
2017 tilinpäätös	18 140 000

90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen

Selvitysosa: Avustuksia myönnetään harkinnanvaraisina avustuksina yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille Veikkaus Oy:n tuotoista hakemusten perusteella.

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus käsittelee avustushakemukset, laatii avustusehdotuksen ja hallinnoi avustusten maksatusta, valvoo niiden käyttöä ja tekee avustetun toiminnan tuloksellisuusseuranta. Avustuksista päättää sosiaali- ja terveysministeriö pääsääntöisesti kerran vuodessa.

Veikkaus Oy:n tuotoista myönnettiin vuonna 2018 avustuksia yhteensä 358 milj. euroa yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen, josta erillishaussa keväällä 2018 myönnettiin 16 milj. euroa. Tuottoa käytettiin myös sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toimintaan 3,15 milj. euroa. Kun lisäksi arpajaislain 22 §:n 2 momentin nojalla osoitettiin Valtiokonttorin käytettäväksi 30,0 milj. euroa sotilasvammakorvauksiin, 40,0 milj. euroa sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, 41,7 milj. euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen sekä 3,5 milj. euroa eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen, tuoton käyttö oli yhteensä 476,3 milj. euroa.

Veikkaus Oy:n tuottoa on tarkoitus käyttää vuonna 2019 yhteensä 474,7 milj. euroa. Tästä määrästä jaettaisiin avustuksina 361,85 milj. euroa momentilta 33.90.50. Lisäksi osoitetaan Valtiokonttorin käyttöön yhteensä 109,9 milj. euroa, josta sotilasvammakorvauksiin 30 milj. euroa, korvauksia sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin 38 milj. euroa, eräisiin kuntoutustoiminnan menoihin 3,5 milj. euroa ja rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menoihin 38,4 milj. euroa. Lisäksi osoitetaan 2,9 milj. euroa momentille 33.01.01 sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toimintamenoihin. Vastaava tulo 474,7 milj. euroa on merkitty momentille 12.33.90.

50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 361 850 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin.

Selvitysosa: Avustustoiminnan tavoitteena on:

1) Järjestöjen toimintaedellytysten ja perusrahoituksen turvaaminen: Avustuksilla tuetaan järjestöjen toimintoja ja hankkeita kansalaistoiminnan, vaikuttamistoiminnan, oikeuksien- ja edunvalvonnan, asiantuntijuuden ja kehittämistoiminnan sekä vapaaehtois- ja vertaistoiminnan jatkuvuuden ja kehittymisen varmistamiseksi

2) Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen: Avustuksia myönnetään toimintoihin ja kehittämishankkeisiin, joiden tavoitteena on terveyden edistäminen sekä ihmisten ja heidän lähiyhteisöjensä omaehtoisen suoriutumisen ja jaksamisen tukeminen

3) Yhteisöllisyyden ja osallistumismahdollisuuksien edistäminen: Avustuksia myönnetään toimintoihin ja kehittämishankkeisiin, joilla pyritään edistämään ihmisten mahdollisuuksia sosiaaliseen kanssakäymiseen sekä osallistumismahdollisuuksia monipuolisesti kansalaisyhteiskunnan eri toimintoihin

4) Erityisryhmien asumisen tukeminen: Avustamisen tavoitteena on edistää erityisryhmien asumismahdollisuuksia ja -valmiuksia sekä vähentää asunnottomuutta. Asumisen edistämiseen keskittyvien toiminnallisten avustusten painoarvoa lisätään linjauksen aikana suhteessa investointiavustuksiin

5) Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen: Avustuksilla tuetaan toimintoja ja kehittämishankkeita, joiden tavoitteena on auttaa ja tukea ihmisiä elämän erilaisissa kriisitilanteissa sekä ehkäistä arjen turvallisuutta uhkaavien ongelmien ja tapaturmien syntyä

6) Työelämäosallisuuden vahvistaminen: Avustuksia myönnetään toimintoihin ja kehittämishankkeisiin, joiden tavoitteena on edistää ihmisten työelämävalmiuksia sekä mahdollisuuksia osallistua työelämään.

Elinkeinotoimintaan verrattavaan, korvausta vastaan tapahtuvaan palvelutoimintaan ei avustuksia myönnetä kilpailun vääristymisen ehkäisemiseksi. Avustukset kohdennetaan järjestötoimintaan, joka toteutetaan ostopalvelu- ja kilpailutamisjärjestelmien ulkopuolella.

Palveluihin liittyvässä kehittämistoiminnassa edistetään soveltuvilta osin järjestöjen ja kuntien välistä yhteistoimintaa. Avustusten suuntaamisessa huomioidaan myös hallitusohjelman toteuttamiseen sisältyvät kehittämissuunnitelmat siltä osin kuin ne soveltuvat avustustoiminnan linjausten raamittamaan avustusjärjestelmään ja kansalaisjärjestöjen toimintaan.

Avustusmäärärahan käyttö vuosina 2017–2019

Vuodesta 2016 alkaen avustusmäärärahan käyttösuunnitelma tehdään avustustoiminnan linjausten (2016–2019) seitsemän tavoitealueen mukaisella jaottelulla.

Avustustoiminnan linjausten tavoitealueiden mukainen esitys 2017–2019 (milj. euroa)

	2017	2018	2019
Ohjelmat, erillishaku	5	16	10
Järjestöjen toimintaedellytysten ja perusrahoituksen turvaaminen	115	116	118
Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen	76	83	85
Yhteisöllisyyden ja osallistumismahdollisuuksien edistäminen	60	74	76
Erityisryhmien asumisen tukeminen	22	24	26
Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen	25	29	31
Työelämäosallisuuden vahvistaminen	20	16	16
Yhteensä	323	358	362

Avustusmäärärahan käyttö avustustilaljeittain vuosina 2017—2019 (milj. euroa)

	2017	2018	2019
Yleisavustukset	65	67	70
Kohdennetut toiminta-avustukset	168	180	180
Investointiavustukset	17	18	15
Hankeavustukset	73	93	97
Yhteensä	323	358	362

Hankeavustuksissa vuonna 2017 ja 2018 on erillishaun kokonaisuus mukana (16 milj. euroa).

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Järjestöille myönnettävien avustusten tarkentuminen	-9 150
STEA:n arvioitu lisäjako vuonna 2019	34 475
Tasomuutos	-21 450
Yhteensä	3 875

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	361 850 000
2018 talousarvio	357 975 000
2017 tilinpäätös	323 100 000